

SZAKDOLGOZAT

Hermánné Bedics Rita

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Szent István Campus
Állattenyésztési Tudományok Intézet
Kynologus szakirányú továbbképzési szak

A tacskó munkateljesítményének bírálata

Belső konzulens:	Abayné Dr. Hamar Enikő Egyetemi docens
Belső konzulens intézete/tanszéke:	Állattenyésztési Tudományok Intézet/Állattenyésztés- technológiai és Állatjóléti Tanszék
Készítette:	Hermánné Bedics Rita

2024

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék1

1. Bevezetés és célkitűzések**3**
2. Szakirodalmi áttekintés*Error! Bookmark not defined.*
 - 2.1. A tacsó kutya fajta története*Error! Bookmark not defined.*
 - 2.2. A tacsó fajta standardja, funkcionális anatómia**7**
 - 2.3. A tacsó fajta mint univerzális vadászkutya**9**
 - 2.4. Tenyésztési feltételek Magyarországon a tacsó fajta részére**11**
 - 2.5. A tacsó örökletes betegségei**13**
 - 2.6. Egészségvédelem**14**
 - 2.7. Nemzeti és nemzetközi munka championátusok ismertetése**16**
 - 2.8. Nemzetközi munkavizsgák**17**
 - 2.9. Javaslat a vizsgákon történő részvételhez**21**
 - 2.10. Bírói etika és metodika**24**
 - 2.11. Felkészülés a munkavizsgákra**25**
3. Alkalmazott módszerek (anyag és módszer)**27**
4. Eredmények és értékelésük (megvitatás)**28**
 - 4.1 A különböző ágazatokban megrendezett VAV, illetve munkavizsgák összesített részvételi adatai tacsók esetében**28**
 - 4.2 Természetes vizsgák tapasztalatai**31**
 - 4.2.1. Hajtás természetes vadászaton**31**
 - 4.2.2. Természetes kotorékban végzett vizsga**31**
 - 4.2.3. A Hubertusz Kupa története**31**
 - 4.3 Kérdőíves felmérés adatainak elemzése**33**
5. Következtetések, javaslatok**35**
 - 5.1. VAV vizsga szabályzat**35**
 - 5.2. FCI munkavizsgák szabályzata**36**
 - 5.2.1. Szakágankénti javaslatok**36**
 - 5.2.2. Természetes vércsapa vizsga CACT cím kiadásával szakág bevezetése**36**
 - 5.2.3. A természetes vércsapa vizsga megrendezése jogi háttérének és lehetőségeinek vizsgálata**39**
6. Összefoglalás**42**
7. Irodalomjegyzék**44**
8. Mellékletek**47**

1. Bevezetés és célkitűzések

Mint a fajta elkötelezett hívét, elsődleges célként az motivált, hogy bemutathassam ezt a sokak által kedvelt és ismert fajtát a valódi és eredeti funkciójában, a vadászat minden ágában használva, irányt mutatva a jövőben arra, hogyan őrizhetjük meg ebben a modern és felgyorsult világban a kutyák talán legcsodálatosabbját, a tacsskót magunknak, vadászoknak, illetve a társközönségnek testileg-lelkileg ép, a társadalmi elvárásokhoz jól szocializálódott, jól alkalmazkodó, jó konstitúcióval rendelkező társnak.

A tacsskót a vadászat formálta és tette olyanná, amilyennek napjainkban ismerjük, a fajta sajnos sokszor hódolt a divatnak, előbb-utóbb a tenyésztők mindig visszatértek a helyes irányhoz, a küllembírálok által kialakított dogmák csak időszakosan, sajnos jelentősen befolyásolták a fajta alakulását.

A munkavizsgák és versenyek kezdetben a kiállításokkal együtt kerültek megrendezésre, ez a gyakorlat napjainkban újból erősödni látszik. Nemzetközi szinten magas színvonalon és jelentős elvárások mellett, csúcsteljesítményt nyújtva van lehetősége a tacsskónak megmutatni vadászati képességeit, emellett Magyarországon is minden szakágban vizsga és képességvizsga rendelkezésre áll.

A kotorékkutyák vizsgaszabályzata időszakosan felülvizsgálatra kerül, a szükséges változtatásokat a tacsskó fajta érdekében meghozza a Bírói Testületi Kollégium. A tacsskó valódi értékét a természetes munka, a valódi vadászati körülmények között végzett teljesítmény méri le igazán, ezért rendkívül fontos a természetes vizsgák preferálása, a természetes sebzésen végzett utánkeresés vizsga bevezetése, mely a tacsskó munkájának koronája, annak legfőbb ékköve lehetne.

A szakdolgozat célja a rendelkezésre álló munkavizsga-szabályzat áttekintése, felülvizsgálata, az igényeknek és a gyakorlati tapasztalatoknak megfelelően, a bírálati szempontok átalakítására történő javaslattevés, a természetes munkavizsgák eddigi eredményeit elemezve, továbblépés az utánkeresés szakág vizsgaformájának kidolgozásában.

A munkavizsgák eredményeinek 5 éves időintervallumra vonatkozó adatainak feldolgozásával szeretném áttekinteni és megismerni a vizsgát tett kutyák teljesítményének jellemzőit, a sikeres és sikertelen vizsgák arányát, a nemek közötti és a szakágankénti megoszlást.

A köztudatban, a vadásztársadalom általános véleménye szerint a tacsskók közül vadászatra a standard méretű, szálkás szőrű tacsskó alkalmas a leginkább, kan ivarban. A gyakorlati tapasztalatok ezt igazolják, ez a hipotézis a statisztikai adatok elemzésével és a kérdőíves vizsgálatokkal is felülvizsgálatra kerül.

A vadásztacsskó megőrzése, munkában való megtartása, a modern igényeknek történő

megfeleltetése mindannyiunk felelőssége, akik ezt a fajtát tartjuk, tenyésztjük vagy vadászatra használjuk.

1. kép: Tacsókó Brehm *Tierleben* című könyvében (1895).

2. Szakirodalmi áttekintés

„Bár alapvonása az önfejűség és a szeszélyesség, mégis helyes bánásmód mellett hű, kezes, engedelmes és jól idomítható. A kutyák között a legeredetibb egyéniség...

A tenyésztők eltértek a céltól, és luxustacskót csináltak belőle...

Az egyesületek helytelenül értelmezték a fajtajelleget... túltenyésztett, használhatatlan alakot eredményezett...Sok a tévedés a külsőt illetően...

A tacskó sokszor hódolt a divatnak...azonban a vadászcéloknak kell megfelelni: az ősök mindegyike gyűlölte a dúvadat, és kis termetű legyen...

A vadásztacskó kicsi, de emellett erős, zömök, izmos testű, földből jól kinőtt kell hogy legyen, továbbá legyen bátor, fogós, jó fogazatú, mozgékony, helyes járású, jó szőrzetű.” olvashatjuk Dr. Engelmann idézetét József Ákos *A kotorékvadászat* című könyvében (1929). Ez az idézet kiválóan jellemzi a fajtát és annak tulajdonságait, változását és vadászati alkalmazhatóságával kapcsolatos elvárásainkat, aktualitása napjainkban is mérvadó. Ahhoz, hogy a tacskó vadászati képességeit vizsgálhassuk, és a vizsgákon elért eredményeit elemezhessük, elengedhetetlen ismernünk a fajta kialakulásának történetét.

2.1. A tacskó kutyafajta története

A tacskó eredetét több ezer évben jelölik meg, története egészen az ókorig nyúlik vissza, ahol domborműveken kotorékvadászat közben ábrázolnak rövid lábú ebeket. A neves görög történetíró, Xenophón leírt egy *Canis castorius* nevű borzebet, amely kurta és görbe lábú, hosszú testű kutya volt ([http7](#)). A régi egyiptomi kultúrából előkerült szobor pedig egy fáraót ábrázol három kutyával; közülük az egyik hosszú testű, rövid lábú ([http7](#)).

Sok régi kép fennmaradt a középkorból is, ahol gobelineken, festményeken kicsi, rövid lábú kutyákat láthatunk. Foilloux francia szerző a 16. században *La Venerie* című könyvében említi a fajtát (forrás: Wolfgang R. A Tacskó, 1995. Pesti Szalon Könyvkiadó). Hoberg a 18. század elején (1716) pedig így ír róluk: „a borz vadász kutyák alacsony termetűek, testük hosszú és gyenge, lábcskáik kissé görbék, színük szerint szürkék vagy feketék.” Ugyanebben az időszakban a Flemming (1719) által közölt képeken szereplő ebek már nagyon hasonlítanak a mai tacskóhoz. Tanzer a *Jagdelheinnisse* című munkájában (1737) a következőképpen jellemzi a tacskókat: „a borz kopó furcsa és rossz lábú fajzat.”

Sokáig két különböző testfelépítésű változata létezett a tacsónak, s ez elsősorban a lábhosszban és a lábszár alakulásban jelentkezett, melyet alátámasztanak a következő szerzők is:

1746-ban Dobel szerint kétféle is van ebből a fajtából, de legjobbnak azokat a feketéket, barnákat és vereseket találta, melyeknek valamiképp görbére hajlik a lába, és amúgy nem túlságosan nagyok – vannak, akik nyulat és rókát vadásznak ilyen ebekkel, tehát föld felett és alatt is használják nyúl- vagy rókakopónak. Heppé (1751) és Buffon (1793) is egyenes és görbe lábú tacsóról ír.

Jester (1797) dicsérte a tacsó munkásságát, a szálkás szőrű változatot mint ritkaságot írta le, a szőrzet tekintetében a fajta nem volt egységes.

A tacsó mai formája a céltudatos szelektálás és tenyésztés következtében a XIX. század második felében alakult ki. Diezel *Niederjagd* című könyvében ezt írja róluk: „a borzvadászebek kétségtelenül az egész kutyaneveltség leginkább szeretetre méltó képviselői közé tartoznak, rendkívül hűségesek, gyengédek és szolgálatkészek, ugyanakkor okosak és tanulékonyak; a szoba tisztaságára nagyon vigyáznak, lakásban amúgy is tisztelettudók, a házat hűségesen őrzik, a vadásznak nélkülözhetetlen kísérője a borzokpó, azt lehet tehát mondani, hogy egyfajta univerzális kutya.” Brehm is megemlítette a tacsót *Tierleben* című könyvében (1895), mint népszerű fajtát.

A Német Tacsóklub 1888-ban alakult meg Berlinben, a tacsó német nemzeti fajta, őshazája Bajorország. A német tacsó törzskönyvet 1889-től vezetik. 1883-ban a berlini kiállításon I. Vilmos császár aranyérmét tacsók nyerték, 1891-ben pedig Amszterdamban nagy kutyakiállítást rendeztek, melyen 300 tacsó vett részt. A kutyakiállításokat gyakran kotorékversenyekkel együtt rendezték meg. Az első vérebvizsgát 1893-ban teheték le a tacsók Németországban, Melln am See közelében. A német vadászati szabályzat szerint 2500 hektár feletti területen kötelező volt egy vizsgával rendelkező vadásztacsót tartani utánkeresésre. Németország, mint fajtagazda ország, nagy figyelmet szentelt a fajta jó minőségben való megtartásának, kulturális kincsként kezelték. A kiállításokon később bevezették az úgynevezett nyílt teljesítményű osztályt, ahol a munkában már díjazott kutyák közül a munkakutyák legszebbje nyerhette el az első helyet, annál nagyobb eséllyel, minél több munkakutya volt az ősei között (a mai FCI munkaosztálynak felel meg).

Magyarországon a fajta tenyésztését 1902-től 1906-ig a Magyar Foxterrier és Tacsóklub, 1913-tól az Országos Magyar Foxterrier- és Tacsótenyésztő Egyesület (Görgy Géza vezette a Tacsó Szakosztályt), 1928-tól pedig a Magyar Tacsótenyésztők Egyesülete (Zilahy Lajos elnökletével) irányította, mely 1931-ben három meghatározó pontot írt le a tacsótenyésztésben: biztos állás, mozgékonyág, nemesség – az ilyen tulajdonságokkal

rendelkező kutya méltán nyerhette el a kitűnő minősítést. A legújabb mérföldkövet jelentette a Kárpát-medence tacsós életében, hogy 1937-ben külön lap jelenik meg havi kiadásban a Tacsó címmel, külön bolt nyílt a Károly körúton, ahol a tacsók részére lehetett felszereléseket vásárolni.

Az egyesületi tagságon belül megkülönböztették a rövid, a szálkás, a hosszú szőrű, illetve a törpe, valamint a hajtótacsó-tenyésztőket.

Kedvezményel segítették a tenyésztők, tacsótulajdonosok munkáját, a Magyar Tacsótenyésztők Egyesülete saját rendezvényein nevezési díj nélkül vehettek részt, Budapesten adókedvezményben részesültek, egyéb rendezvényeken pedig 50%-os nevezési díj befizetésével indulhattak.

Az egyesület munkáját a nemzetközi szervezet is elismerte (Uniom Canine Internationale).

Kiadták az első Magyar Tacsótörzskönyvet, melyben a kiemelkedő tenyészegyedek bemutatása mellett képek, karikatúrák, szakcikkok kaptak helyet. Kittenberger Kálmán a *Nimród Vadászújság* lapjain külön rovatot tartott fent a tacsók részére.

A világháború alatt a tenyésztőket óriási veszteség érte, utána azonban hamarosan újraindult a tacsótenyésztés, a fajtagazda Németországgal haladt a cseh, svéd, svájci és osztrák tenyésztés. Jelenleg az országban kettő fajtagondozó klub van, a Magyar Tacsótenyésztők Egyesülete 2021 óta és a Magyar Tacsósok Országos Egyesülete 1998 óta.

A Tacsó Világszövetség, a Welt Union Teckel 1992-ben alakult, ma 26 tagországa van. Célja a tacsók tenyésztésére, kiképzésére és tartására vonatkozó előírások egységesítése. Székhelye a Németországi Duisburgban található. Évente rendez világkiállítást, 20 és 40 órás vércsapa vizsgát, Európa-bajnokságot, emellett champion címeket ad ki az arra jogosult tacsóknak: junior, felnőtt, veterán és munka kategóriában. A tacsók vadászaton elfoglalt kiemelkedő szerepét tükrözi, hogy saját vadászati kürtszignáljuk van, a *Teckelfanfare* (Hermánne Bedics 2017).

2.2. A tacsó fajtastandardja, funkcionális anatómia

A tacsó fajta standard leírásának ismerete elengedhetetlen, a funkcionális anatómia alapul szolgál a vadászati teljesítmény és a küllemi jellemzők közötti összefüggések megismeréséhez és megértéséhez. A standard leírását az FCI a 148-as számon tartja nyilván (fci.be, 2020). A tacsó úgynevezett basset típusú kutya, mai formáját a XVIII. században nyerte el, egységes típusról a XIX. századtól beszélhetünk.

A tacsónak 3 szőrváltozata van, rövid, szálkás és hosszú szőrzet, valamint 3 mérete: standard (mellbőség 35 cm felett), törpe (mellbőség 35 cm alatt), kaninchen (mellbőség 30 cm-ig). Az

aktuális standard leírás súlyhatárt már nem szab meg.

A tacskozó feszes termetű, erőteljes, vaskos izomzatú, élénk mozgású, támadó típusú kutya.

Tulajdonságai: tüzes, a vakmerőségig bátor, kitartó, ésszel dolgozik, orra kiváló, csaholása hangos, önfejű, szeszélyes.

A standard részletes leírását az 1. számú melléklet tartalmazza, vadászati szempontból az alábbi jellemzők a lényegesek és mérvadóak:

- Hosszú orrhát jellemző, a jó szaglás feltételeként
- Az ajkak szorosan záródnak, a dúvad emiatt nem tud belefogni
- Komplet, korrekt fogazat a stabil fogás feltétele
- A fül a szájugig ér, a pofára ráfekszik, a dúvad kevésbé tud belefogni
- Megfelelő nyakhossz, minden jármódban a kutya kényelmesen letehesse az orrát a földre
- Vastag és előreugró mellcsont, nagy izmok tapadnak, a kotorékmunkához, ásáshoz fontos
- Megfelelő bordakosár-alakulás, elegendő hely a tüdőnek és a szívnek, ugyanakkor elég szűknek kell lennie, hogy a kotorékban elférjen a kutya
- Szorosan záródó ujjak: földmunka közben idegentest ne szoruljon közéjük
- Középhosszú hát optimális, mozgás közben ívben hajlik a gerincoszlop, mint rugós szerkezet, kellő kitartást ad a mozgásban
- Megfelelő föld-mellkas távolság: a talajtól való távolság a marmagasság 1/3-át teszi ki

2. kép: Tacsókók egy régi festményen (Max Liebermann munkája, forrás [http11.](http://11))

Napjainkban a munka- és a küllemvonalak teljesen elkülönültek, nemcsak az országban, de külföldön is. Sajnos a tenyésztők jelentős része munkája során a könnyebb utat választja, csak a küllemi megjelenésre koncentrálnak és szelektálnak, amivel természetesen jelentős kárt okoz a fajtának, hiszen ha vissza kívánjuk hozni a kívánatos vadásztulajdonságokat, ahhoz hosszú évek munkája szükséges, tudatos szelekcióval. Az ilyen kutyák alkatilag gyengék, izomzatuk és csontozatuk kevés, alkatuk nem megfelelő a vadászatra, idegzetük gyenge, orrjóságuk nem megfelelő, szenvedélyük gyenge, nem kitartóak. Dr. Engelmann szerint, a vadászatilag közepes vagy hideg tacskozó olyan, mint a töltény lőpor nélkül ([http8.](http://8))

A vadászok kezében található kennelekben elsődleges, hogy a tacszó vadásztulajdonságai alapján választják ki a tenyésztésbe szánt egyedeket (nyomhangosság, orrjóóság, dúvadgyűlölet, stabil idegrendszer, kitartó és lendületes munka, bátorság, szenvedély, jó apportkészség, jó csontozat és izomzat, valamint teljes fogazat a fő értékmérők), a munkateljesítmény azonban gyakran a küllem, a megjelenés rovására megy. Általánosan elmondható, hogy a vadászati cél az, hogy egy-egy fázisban legyen jó a tacszó, pl. jó disznós kutya, jó utánkereső kutya vagy jó kotorékkutya legyen, kevés az univerzális vadásztacszó. A rövid szőrű változatot kevésbé választják a vadászok, ellenállóbbnak tartják az időjárással szemben a szálkás szőrű változatot.

Optimális esetben a jó vadásztacszó nem csupán szép küllemű, hanem kiváló vadásztulajdonságok birtokában is van, melyet csak tudatos tenyésztői munkával érhetünk el és biztosíthatunk.

2.3. A tacszó fajta mint univerzális vadászkutya

A tacszó univerzális vadászkutya, azonban a köztudatban mint kotorékebb szerepel. Valójában a vadászat minden ágában használható: föld felett és föld alatt, lövés előtt és lövés után, apró- és nagyvadra egyaránt.

Az alábbi vadászati módokban dolgozhatunk tacszóval:

- Lövés előtt és lövés után
- Kotorékmunka: róka, borz, üregi nyúl
- Apró- és nagyvad vadászata
- Lőtt szárnyasvad kihozása mély vízből
- Vércsapamunka, utánkeresés (a meleg nyom friss, a hideg nyom 4 óránál „öregebb”)
- Kajtatás, hajtás, terelés
- Nyúl követése nyomhanggal

A tacszó – mint bokrárszó, kajtató kutya – lelkesen dolgozik apróvad vadászatban, előre küldve szabályosan kilengve keres, minden bokrot, sűrűt átkutat, a lelőtt vadat apportírozza, az elveszettet megkeresi. Intenzíven reagál a fácán szagára, boldogan keresi meg, nagy kedvvel röpteti fel.

A tacszó kiváló tárgyörző kutya, imádja, ha gazdája vadászholmiját vagy az elejtett vadat őrizheti, védheti. Kis termetéhez képest gyorsan, agresszíven támad, ha úgy érzi, az általa

őrzött tárgy vagy vad épsége veszélyben van, vagy azt el akarja tulajdonítani valaki. A rábízott, általa őrzött lőtt vadat még az élete árán is megvédelmezi.

A felkelt nyulat hosszan, jellegzetes hanggal üldözi, ez az úgynevezett spurlaut, mely veleszületett képessége. Vízből, akár mély vízből a lőtt kacsát kihozza, azonban ügyelni kell rá, hogy magas partról ne indítsuk, illetve erős sodrású folyóba ne küldjük be, ezekkel a tényezőkkel adottságai miatt nem tud megküzdeni, akár oda is veszhet. A tacsó alapvetően szeret úszni, imádja a vizet, jó apportkésztséggel rendelkezik.

A vadásztacsó egyik döntő hivatása a kotorékmunka, rókára és borzra is használható, leggyakrabban erre a munkára használják. A jól támadó tacsó a katlanból kiugrasztja a rókát, vagy a kotorékban lefojtja, a borzot helyben tartja, így ásással kerülhet terítékre. Kotorékban a tacsó ésszel dolgozik, vigyáz magára, emellett rendkívül kitartó is. A dúvad gyűlölete szintén veleszületett adottsága a tacsónak.

A tacsók nagyvad hajtására is kiválóan alkalmazhatóak, a jó disznós tacsó nyiladéktól nyiladékiig keres, a hajtás végeztével visszatér gazdájához. Friss disznónyomra érve a meleg nyomot hanggal jelzi. A disznót megtalálva igyekszik azt helyben tartani, forgatni vagy kimozdítani a sűrűből. Hajtásban fontos, hogy a fedett terep, a magas szederinda, mély hó veszélyt jelent rá, mert rövid lábai miatt nem tud időben, megfelelően kitérni a disznó támadása elől. A tacsó ugyanakkor jól használható vércsapamunkában is, orra kiváló, hajzában kitartó, akarata a keresésben nagy, szenvedéllyel, lendületesen dolgozik. A sebzett, menekülő nagyvad a jellegtelennek látszó kis kutya előtt hamar megáll, így az állóra (sebzett, de még menekülésre képes nagyvad) csaholó tacsó előtt hamar megadhatjuk a kegyelemlövést. Bevezetése erre a munkára viszonylag könnyű, hiszen ösztönösen úzi és keresi a sebzett vadat, jó vezető kezében kiváló eredményeket lehet elérni vele. A tacsó minden vadászkutya, a vadász hűséges kísérője, pompás tulajdonságainak birtokában, tökéletes vadásztárs ősi szenvedélyünk gyakorlásában. Vadászatra a normál méretet használják általában, jobb időjárástűrő képessége miatt a szálkás szőrű változatot.

Az állomány tenyésztése a küllem felé tolódott el, gyakorlati tapasztalatom alapján az orrjóság gyenge, a csontozat elvékonyodott, a föld–mellkas távolság aránya eltolódott, nagyobb a marmagasság, növekszik a testméret, a mellkaskörfog, a testsúly, dúvadgyűlöletet nem mutatnak, az idegrendszer nem stabil (lövésfélő egyedek). Tovább rontja a helyzetet, hogy jelenleg a tenyésztésbe vétel feltétele a tenyészszemle, mely küllemi bírálatból áll, a fajta nem kötelezett hazánkban munkavizsgára. A prémium törzskönyv kiadásának feltétele a munkavizsga (http9.) Ezt a vizsgát a küllemre szelektált tacsók esetében szinte minden esetben úgynevezett csapajeles 6-10 órás, 600 méteres, 2 töréssel nehezített, negyed liter vér felhasználásával, csapacipővel készített mesterséges vércsapa

vizsgán teljesítik. Ezt követően az ilyen kutya indulhat kiállításon munkaosztályban, együtt konkurálva a valóban vadászó tacsókkkal, mely természetesen nem a vadásztacsók javára dönt a sorolásnál.

Az összetett vagy mindenes vizsgák esetében tapasztaljuk, hogy a tacsók egy-egy fázisban nyújtanak kimagasló teljesítményt a hazai állomány esetében, kevés az olyan kutya, mely minden fázisban eredményes és jól teljesít. A divatnak hódolás, a kiállításokon jelenleg favorizált típus rontja az állomány vadászati képességeit, melynek hatásai már érezhetőek (túl mély mellkas, gyenge idegrendszer, vékony csontozat, hosszú nyak, kevés izomzat, gyenge alkat, túl nagy testméret 10-12 kg, nem egyenes hátvonal). A tacsó szívós, izmos, rendkívüli munkabírással kell hogy rendelkezzen, hozzáértő kézben bámulatos teljesítményre képes, felelősségünk, hogy olyannak őrizzük meg, mellyé a vadászat megformálta őt.

2.4. Tenyésztési feltételek Magyarországon a tacsó fajta részére

Az FCI rendelkezése szerint a tacsó esetében munkavizsga-kötelezettség akkor merül fel, ha azt adott ország kérelmezi ([http1](#)). Magyarországon a tacsó nem munkavizsgára kötelezett fajta. A tenyésztésbe vétel feltétele mindkét fajtagondozó klub esetében ugyanaz, megegyezők az előírások. A tenyésztési szabályzatok az Egyesületek honlapjain hozzáférhetőek ([http2](#), [http3](#)). A fajtagondozó szervezetek azzal a céllal, hogy a fajta minden előnyös tulajdonságának megőrzésével rögzítse és nemesítse standardkövető populációját – alkották meg jelen Tenyésztési Szabályzatukat.

A Klubok – mint a MEOE és az FCI tagjai – ezen Tenyésztési Szabályzatok előírásainak alkalmazásával kívánja a fajta tenyésztését, és az azzal kapcsolatos tevékenységeket szabályozni. Ez kötelezően vonatkozik az egyesületi és az egyesületen kívüli valamennyi tacsó tenyésztőjére.

A klubok mint fajtagazda tenyésztő szervezetek a Tenyésztési szabályzatban foglaltaknak megfelelően a fajta tenyésztésének céljait a következőkben foglalják össze:

- A standardnak (FCI 148. sz.) megfelelő fenotípus
- Örökletes terheltségektől mentes egészséges állománytenyésztés

Az a kölyök jogosult prémium származási lap kiváltására, amelynek szülei rendelkeznek képességvizsgával vagy munkavizsgával és Champion Bizonyítvánnyal (Hungária Champion vagy Munka Champion, [http1](#)), vagy bármely más ország Champion bizonyítványával. A tenyésztésbe vételnek nem feltétele a képesség- vagy munkavizsga megléte. A tenyészthetőség meghatározását a 3. melléklet tartalmazza.

A fajtagondozó szervezetek évente több alkalommal, előre meghirdetett időpontokban tartanak tenyészszezlét, lehetőség szerint az ország tájegységeire elosztva. Tenyészszezlén bíró az lehet, aki tacsó fajtára FCI által elismert küllebíró. A tenyészszezle bírálát legkorábbi időpontja standard méretű tacsók esetében a betöltött 12 hónapos kor, kaninchen és törpe méretű tacsók esetében a betöltött 15 hónapos kor (konfirmációval egybekötve a tenyészszezle).

A tenyészszezlén szerezhető minősítések:

1. Tenyésztésre javasolt (TJ)
2. Tenyészhető (T)
3. Visszarendelve (1 év)
4. Kizárva (K)

Tenyésztésre nem engedélyezett minősítés esetén a tenyészszezle egy éven belül nem ismételhhető meg, de egy év után is maximum egy alkalommal. Amennyiben a minősítés ismét tenyésztésre nem engedélyezett, az eredmény véglegesnek tekinthető. A tacsó fajták vonatkozásában harmonizálva az anyaország rendelkezéseivel a tenyészszezlén küllemi bírálát történik. A tenyészszezlén egyedi bírálati lap készül 2 példányban, pontozásos rendszerben. A tenyészszezle során részletes leíró bírálát készül az adott kutyáról, külön értékelve az anatómiát testtájanként, illetve részletesen elemezve az állat mozgását. Kiemelve pozitív, fajtajavító tulajdonságait, amennyiben a standardtól eltérő fajtajegyek, illetve standardban kiemelt hibák fellelhetőek, azt részletesen le kell írni. A bíró ezek alapján hozza meg döntését a kutya tenyésztésbe állításával kapcsolatban. Az összesítőre felkerül minden elbírált kutya minősítése, amit a bíró kézjegyével ellát. A bírálati lap és összesítő egy példányát a klub a saját irattárában 5 évig köteles megőrizni. A klub a helyszínen köteles a származási igazolásra a tenyészszezle minden eredményét felvezetni, illetve pecsétjével ellátni azt, és a bíróval aláíratni.

Érdekeség, hogy az AKC, az Amerikai Kennel Club csupán kettő méretváltozatot tart nyilván az Egyesült Államokban, a standard és a miniatűr méretet, melyet a súly alapján különítenek el (<http4>).

Fajtagondozó szervezetek Magyarországon(a Tacsó Világszövetség elismerésével):

1. Magyar Tacsótenyésztők Egyesülete, Eger, II. Rákóczi Ferenc utca 22. 3300, alakult 2021-ben.
2. Magyar Tacsókók Országos Egyesülete, Miskolc, Kálvin János utca 1/b. 3530, alakult 1998-ban.

2.5. A tacsuló örökletes betegségei

Magyarországon a tenyésztésbe vételhez semmilyen egészségügyi szűrővizsgálat nem kötelező jellegű jelenleg. A kötelező jellegű követelmény erre vonatkozóan országonként eltérő, változó. Az alábbiakban felsorolom a legfontosabb, tacsulókat érintő betegségeket ([http2](#)).

PRA: Progresszív retina atrófia, PRA öröklött, gyógyíthatatlan szembetegség, vaksághoz vezet. Megjelenhet fiatal, akár 6 hónapos korban is, de akár egészen idős korban is. Recesszíven öröklődik, ezért tüneteket nem mutató egyedek is hordozók lehetnek. A rövid szőrű tacsuló PRA-szűrését jelenleg fizikális vizsgálattal végzik, a többi tacsuló fajtánál rendelkezésre áll genetikai szűrő vizsgálat.

Osteogenesis imperfecta: Üvegcsontúság, recesszíven öröklődő betegség, ezért tüneteket nem hordozó egyedek is hordozók lehetnek. DNS alapú szűrése lehetséges. A kórkép akkor jelenik meg, ha mindkét allélon a recesszív OI pozitív van jelen, ebben az esetben a kutya még kölyökkorban elpusztul.

Lafora: Az epilepszia egy formája, mely gyógyíthatatlan, viszonylag későn jelenik meg, sajnos általában a kutya eutonáziája az egyetlen megoldás. Recesszíven öröklődik, genetikai teszt elérhető.

Porckorongsérv: a legújabb kutatások erőteljes genetikai befolyásoltságot mutatnak, azaz a betegség kialakulásához szükséges, hogy a kutya hajlamos legyen rá. Jelenleg a szűrésére nincs megbízható genetikai teszt, de jól jelzi a kialakulás valószínűségét a röntgennel kimutatható porckorong-meszesedés, ami a kutatások szerint szoros kapcsolatban áll a porckorongsérv későbbi megjelenésével. 35%-ban genetikai, 65%-ban örökletes tényezők játszanak szerepet a kialakulásában (Zöldág, L. 1995.). A szűrés egyelőre csak Dániában kötelező

3. kép: Bergman nevű híres tacsuló (forrás [http11](#).)

2.6. Egészségvédelem

A tudatos és felelősségteljes tenyésztő, kutyatulajdonos számára fontos kell hogy legyen kutyája tartásánál a jó gazda gondossága, az egészségvédelem. Ahhoz, hogy kutyánk mindig a legjobb formáját hozza, napi elfoglaltságunk mellett időt kell szakítanunk szőrének, bőrének ápolására, egészségének védelmére. Nemcsak azoknak a kutyáknak van szüksége erre, amelyek a vadászat mellett kiállításon vagy tenyésztésben is részt vesznek, hanem minden egyes ebnek, amely velünk, a családban él. A kutyák rendszeres „karbantartásával” nem csak őt, hanem saját magunkat is védjük, a betegségek megelőzésével jelentős költségmegtakarítást is elérhetünk.

A bőr és a szőrzet megfelelő ápolásának legegyszerűbb módja a fésülés, kefélés, lehetőség szerint fából készült vagy legömbölyített fémvégű fésűt válasszunk a hosszú szőrű fajták esetében, a rövid szőrű fajtáknál puha sörtéjű kefe a legmegfelelőbb. A fésülést a fejfel kezdjük, és onnan hátrafelé haladjunk. Szálkás szőrű fajták esetében a szőrzet trimmelése szükséges, az aljszőrzetet el kell távolítani, évente két alkalommal ajánlott, megfelelő minőségű (keménységű) szőrzet esetében.

A legjobb szakemberre, kutyakozmetikusra bízni a munkát, főleg, ha kiállításra készülünk.

Fürdetést legjobb tavasszal vagy nyáron végezni, a természetes vizek a legjobbak erre a célra. Ha egyéb időszakban válik szükségessé a fürdetés, azt csakis kutyasamponnal végezzük, más vegyszert ne használjunk erre a célra. Az egyéb szerek kivonják a bőr zsírtartalmát, emiatt az állat kevésbé lesz ellenálló a fertőzésekkel szemben, korpásodás jelenhet meg, allergiás reakció is előfordulhat. Feltétlenül vigyázzunk arra, hogy a kutya szemébe sampon ne kerüljön a fürdetés közben, és mindig gondosan végezzük el az öblítést, vegyszer a bőrön ne maradjon. A tavaszi, őszi vedléskor adhatunk a kutyának étrend-kiegészítőt, pl. lazacolajat, ez segít az egészséges szőrzet kialakításában. Ha esetleg a kutya szeme begyullad, ne használjunk kamillafőzetet a kezeléshez, mert a szaruhártyát kiszárítja, allergizálhat – forduljunk állatorvoshoz, hiszen akár idegentest is okozhatja az irritációt, megbújhat a pislogóhártya alatt is. Amennyiben fogkő jelentkezik, ez általában idősebb kutyáknál fordul elő, forduljunk állatorvoshoz, az eltávolítás gyorsan és biztonságosan megoldható, a megelőzésre pedig különböző készítmények állnak rendelkezésre (por, pellet, spray, jutalomfalat). Az aktívan dolgozó vadászkutya esetében ritkán van szükség körömvágásra, amennyiben szükséges, azt óvatosan, speciális körömvágó ollót használva végezzük el, nehogy a körömben lévő véredényeket megsértsük. Hosszú szőrű kutyáknál a talppárnák

között a szőrt vágjuk ki, mert könnyen bepállhat. Fontos a külső és a belső élősködők elleni védelem, többféle szer is rendelkezésre áll: tablettá, spot-on, nyakörv. Fontos tudnunk, hogy a bolha köztigazdaja lehet a galandférgességnek. A nyakörv használata nem javasolt vadászkutyáknál, mert könnyen fennakadhatnak a növényzeten, vízben munka közben. A spot-on készítmények használata szintén átgondolandó, a reggeli harmatban végzett cserkelés pl. csökkentheti a hatékonyságot. Az oltási programot, a féreghajtás gyakoriságát állatorvosunkkal konzultálva határozzuk meg. Az egészséges és hosszú élethez szükség van alapimmunizálásra és rendszeres emlékeztető oltásokra is, valamin a kutya korának és speciális igényeinek megfelelő takarmányozásra. Egy jó gazda napi kapcsolatban van a kutyájával, tehát jól ismeri annak viselkedését, temperamentumát, állapotát. Az egészséges kutya jellemzői: élénk mozgás, fényes szőrzet, orra nedves, száj nyálkahártyája rózsaszínű, percenkénti légzés száma 10–30, szívverése 70–120, hőmérséklete 38–39 C fok. Ha ezen adatok bármelyike megváltozik, betegségre kell gondolnunk.

A fertőző betegségek nagy része megelőzhető oltásokkal, rendszeres élősködők elleni védelemmel, belső és külső ellen is (babéziózis, Lyme-kór). A babéziózis könnyen az állat elhullásához vezethet, ezért fontos a tünetek felismerése, melyek a bágyadtság, hőemelkedés, étvágytalanság, sötétvörös vizelet, nyálkahártyák elfehéredése/sárgasága.

Vadászkutyák esetében leggyakrabban a sérülések jelentenek problémát, ezek lehetnek harapott, szakított, szúrt, vágott, esetleg lött sebek. Fertőtlenítés minden esetben kötelező, a vérzés csillapítása elengedhetetlen elsősegélyként. A sérül állatot minden esetben mielőbb vigyük állatorvoshoz, a szakszerű ellátás érdekében (fertőzés csökkentése, fájdalomcsillapítás, műtéti ellátás). A nyári, meleg időszakban a hőségveszélye fenyegetheti a vadászkutyát, gondoljunk csak az ún. zöldhajtásokra. A tünetek bágyadtság, szapora pulzus, magas testhőmérséklet (40–41 Celsius-fok), zihálás, nyugtalan tekintet. A kutyát azonnal árnyékba kell vinni és vízzel fokozatosan hűteni, mielőbbi állatorvosi kezelésre szorul! Forró nyári napokon tekintsünk el a túlzott megerőltetéstől, soha ne hagyjuk kutyánkat az autóban egyedül, és mindig biztosítsunk számára friss ivóvizet.

A hányás önmagában nem jelent betegséget, de ha ismétlődik, akkor mindenképpen keressük fel az állatorvost; oka lehet gyomorrontás, túlzott savtermelés (sárgás színű hányadék), mandulagyulladás (fehéres színű hányadék), bélelzáródás (a hányadék akár székletet is tartalmazhat). Hasmenés oka lehet túl zsíros, fűszeres étel fogyasztása, gyomor- vagy bélgyulladás. Emésztőrendszeri betegségek esetén a kutya bágyadt, lázas, sok vizet iszik, étvágytalan, hasa érzékeny, feszes, fájdalmas lehet. Hűvös, párás időben vagy hideg étel ital fogyasztása esetén előfordulhat torokgyulladás, esetleg tüdőgyulladás(vízből apportírozásnál),

ezek a betegségek lázzal, köhögéssel, bágyadtsággal járnak, antibiotikummal jól kezelhetőek. Ritka, de annál veszedelemesebb az allergiás reakció, kialakulhat darázs- vagy méhcsípés után, a kutya fullad, nehezen lélegzik, nyelve és a nyálkahártyái elkékülnek, mielőbbi állatorvosi ellátás szükséges. Gyógyszerek beadása: a tablettát lágú sajtba, májkrémbe csomagolva beadható, ha a kutya ezt elutasítja, akkor a nyelv hátsó részére helyezve, a kutya pofáját összefogva, nyakát simogatva, a tablettát lenyelésére készíthetjük. Folyadék beadása úgy történhet, hogy a pofazacsót elemelve, fecskendővel beadhatjuk, a kutya fejét kissé emeljük meg, a könnyebb lenyelés érdekében. A legfontosabb, hogy soha ne kezeljük a kutyánkat házi szerekkel, és panasz esetén azonnal keressük fel az állatorvost. Jól vadászni csak egészséges kutyával lehet, teljesítményt csak megfelelően tartott, jól táplált kutyától várhatunk (Hermánné Bedics, 2008).

2.7. Nemzeti és nemzetközi munka championátusok ismertetése

1. Nemzetközi munka champion C.I.T. cím: a III. és IV. fajtacsoportban kiadható cím, kotorékkutyák részére, a kérelmlap az FCI oldaláról letölthető. A kiváltásához szükséges CACIT cím megszerzése, valamint nemzeti vagy nemzetközi munkavizsgán spurlaut, kotorékvizsga vagy természetes kotorék vizsga megléte, nemzetközi kiállításon minimum nagyon jó küllemi minősítés nyílt, növendék vagy munka osztályban ([http1](http://www.fci.org)).

2. WUT working champion cím: Tacsó Világszövetség munka championja cím eléréséhez szükséges, nemzetközi vizsgán I. díjban végzett munka és összetett vizsga, küllemi eredményben minimum nagyon jó minősítés nemzetközi kiállításon, 2 külön országból, 2 külön bírótól, növendék, munka vagy champion osztályban. Az igénylő lap a WUT oldaláról letölthető ([http4](http://www.wut.org)), a champion címmel rendelkező kutyák visszakereshetőek.

Magyarországon jelenleg 3 tacsó rendelkezik ezzel a címmel:

1. Dantes of Lady Erica standard rövidszőrű tacsó, tulajdonos Hermánné Bedics Rita – 2017.
2. Erdészházi Kicsi standard szálkás szőrű tacsó, tulajdonos Gáspár Tibor – 2021.
3. Katóközi Saci standard szálkás szőrű tacsó, tulajdonos Ifj. Kovács Róbert – 2021.

3. Hungária Munka Champion cím: A kérelmlap a MEOESZ honlapjáról letölthető ([http5](http://www.meoesz.hu)), feltétele hogy a kutya tenyészlelével rendelkezzen, CAC kiállításon minimum 1 db nagyon jó minősítést szerezzen, munkában 1 db CACT föld alatt, vaddisznós vagy vércsapavizsgán.

A két földfeletti vizsga valamelyike lehet 75 pont. A két cím között minimum 1 évnek és 1 napnak kell elteltie. A Bírói Testület kezdeményezésére serleg is jár az oklevél mellé.

2.8. Nemzetközi munkavizsgák

I. CACIT, InterVGP: A nevezés feltétele betöltött 15 hónapos kor, kiállításon elért legalább nagyon jó minősítés. A kutyáknak 5 fázisban kell teljesíteniük a feladatokat:

1. Vércsapa: 600 méter hosszú, negyed liter vér felhasználásával készült, 20 órás, két sebággal. U alakú csapa nem fektethető. A sebágyban vágott szőrt és csontot kell elhelyezni. A munka bírói kíséret nélkül történik, az indításnál és az érkezésnél van jelen bíró. Csak őz, szarvas vagy dámszarvas használható fel. 4 db csapajel kerül elhelyezésre, a nyomvonal csapacipővel készül.

A csapajelet meg kell preparálni vérrel vagy bőrdarabkával, átmérőjük 5 cm, fakorongból készül, leszűrhető véggel, mely elhordás ellen nyújt biztosítást. A csapa kidolgozására 1 óra áll rendelkezésre a kutyavezetőnek, minden csapajel pontot ér.

2. Engedelmesség: 3 részfeladatból áll, vezethetőség, fektetés és lövésállóság, viselkedés állásban a hajtás során, a feladatok pórászon vagy anélkül is végrehajthatóak, mely szerinti szorzószámuk meghatározott.

A vezethetőség során szálerdőben kell a kutyának vezetője bal lába mellett haladni szabadon vagy pórázon. Ha pórázon kerül végrehajtásra a feladat, annak lazának kell lennie, a vezető nem érhet a pórázhoz. Az akadályokat ügyesen kell leküzdenie vagy kikerülnie a kutyának.

A lövésállóság az engedelmesség egyik aspektusa, vizsgálatánál a kutya elfektethető szabadon vagy pórázon, fektethető hátizsákra, ruhadarabra, takaróra. A kutyától vezetője eltávolodik, azt nem láthatja, 5 percig kell így maradnia, félidőnél két lövés történik sörétes fegyverből. A kutya nem mutathat félelmet, helyét nem hagyhatja el, csak amikor a vezető visszament érte.

A hajtásban történő viselkedés vizsgálatánál az állásban a kutyának nyugodtan kell viselkednie, nem törhet ki a hajtás felé, nyugodtan kell maradnia gazdája lábánál. A hajtás a kutyához és vezetőjéhez közel halad el, több lövés is leadásra kerül.

3. Kajtatás: minimálisan 1 hektár nagyságú, sűrű aljnövényzettel rendelkező, fedett erdei parcella adható erre a munkára, ahol csülkös vad, ragadozó, és nyúl jelenléte adott.

Egy területen maximálisan két kutya indulhat, a kijelölt területet a bírók és a segítők leállják, a kutyának 10 perc áll rendelkezésére a terület lekeresésére, melyet lendületesen és szisztematikusan kell végeznie. A kutya vezetője nem léphet be a munkaterületre. A megtalált vadat a kutyának hanggal, kitartóan kell követnie.

A bírói döntés alapján, ha az első munka nem volt meggyőző, adható egy második kajtatási feladat is a kutyának. Vad találása nem feltétel a feladat teljesítéséhez, a kajtató munka bírálata történik. A kutyának 1 órán belül vissza kell térnie a vezetőjéhez. Közvetlen veszély esetén a bíró elrendelheti a kutya befogását.

4. Műkotorék: mesterséges kotorékban történik, kontaktus nincs a kutya és a róka között, minden harmadik munka után a rókát le kell cserélni. Lejtő,- és emelkedő szakasznak lennie kell a pályában, U alak nem lehet, nem szükséges O alakúnak (folytonosnak) lennie, a megkerülő járat lezárásra kerül. Végkatlanként forgató is használható, mely ugrasztó kosár és ugrasztó berendezés.

Először a kotorékhang vizsgálata történik, a járt kotorékban a kutya tartósan hangot nem adhat. Szenvedélyből vagy nehezen járható helyeken adott rövid, akár ismételt hangos ugatás nem tekintendő kotorékugatásnak. A következő fázisban a róka a végkatlanba kerül zárásra, a kutyának kitartással és szenvedéllyel kell dolgoznia a rács előtt, attól nem távolodhat el 50 cm-nél tovább. A kutyának 5 percen belül meg kell találnia a rókát a végkatlannál. Ha a kutya megszakítja a munkát, és elhagyja a kotorékot, a munkát nem veszi fel újra, a vizsga sikertelenül zárul.

5. Vízi munka: A feladat mély vízből vízi vad (általában tőkés réce) apportírozása, melyet a gazdának száraz lábbal kell átvennie a kutyától. A lőtt kacsát egy harmadik személy dobja be a vízbe 6-8 méter távolságra, melyet a kutya láthat. A bedobást két sörétes lövés kíséri.

Teljesítmények és osztályzatok:

4 – nagyon jó

3 – jó

2 – elégséges

1 – gyenge

0 – elégtelen

Maximálisan elérhető pontszám: 280 pont, CACIT cím eléréséhez a kutyának minden engedelmisségi tárgyban legalább 3-as teljesítményszámot kell kapnia, jelöltséghez legalább 267 pont szükséges. A vizsga 134 ponttól sikeres. Azonos pontszám esetében a vércsapa fázis eredménye a döntő (legrövidebb idő alatt behozott legtöbb csapajel).

Magyarországon eddig két alkalommal került megrendezésre InterVGP CACIT vizsga:

helyszín: Kaszó

– 2023. november 18.– 19.: 8 induló, magyar és osztrák versenyzőkkel,

– Tacskó Európa Kupa 2021. október 8.– 9.– 10.: 11 induló, svájci, cseh, lengyel, német, osztrák, magyar, francia, olasz versenyzőkkel.

II. Kíséret nélküli vércsapa vizsga 20/40 órás– SchwPoR: a Tacskó Világszövetség minden évben egy alkalommal rendezi meg a vizsgát, melynek valamelyik tagország ad otthont, pályázat útján, forgó rendszerben.

1. táblázat: A Tacskó Világszövetség által rendezett SchwPoR vizsgák adatai

(Forrás: <http4>)

Rendező ország	Év
Oroszország	2016
Olaszország	2017
Spanyolország	2018
Csehország	2019
Olaszország	2022
Olaszország	2023
Szlovénia	2024

Minden tagország 2 kutyát, és 1 tartalék kutyát delegálhat, maximálisan 25 kutya nevezését fogadják el. A 40 órás vércsapa munkafázisban maximálisan 9 kutya indulhat, a 20 órás vércsapan pedig maximálisan 16 kutya vehet részt. A küldő ország 1 bírót is delegál. A nevezéshez szükséges 12 hónapos betöltött kor, FCI zárt törzskönyv, klubtagság, vércsapa vizsga és lövésállóság teszt megléte. A vizsga bírói kíséret nélkül zajlik, az indításnál és az érkezésnél van bíró jelen. A csapák minimális hossza 800, maximális hossza 1200 méter, 3 töréssel és sebággal, 5 db csapajellel. A csapakészítéshez szarvas vért (mennyisége negyed liter) és botra erősített csülköt használnak. A csapajelek nagysága 5 cm, mely fa korong alap preparálva bőrrel és vérrel. A csapa kidolgozására 1,5 óra áll rendelkezésre a vizsgázónak.

III. Tacskó Európa Kupa: a Tacskó Világszövetség minden évben, változó tagországi helyszínen, pályázat alapján rendezi meg a Tacskó Európa Kupát. Magyarország a Vadászati Világkiállítás keretében, 2021. évben, Kaszón rendezett Európa Kupát.

A megmérettetésre 8 országból 11 kutya vett részt, a feladatok megegyeznek az InterVGP–vel, CACIT cím kiadásával, az Európa Bajnok címet egy magyar tacsó és vezetője nyerte el, Erdészházi Kicsi standard szálkás szőrű tacsó és vezetője Gáspár Tibor.

IV. Memorial Rudolfa Kristla CACIT– Csehország: Rudolf Kristl a Cseh Tacsó Klub oszlopos tagja, neves tenyésztő és kiképző volt. Az Ő emlékére rendez minden évben a Cseh Tacsó Klub emlékversenyt, mely egy univerzális vadászkutya vizsga tacsók részére, CACIT cím kiadásával. A vizsga 3 napos, 16 fázisból áll, föld alatt, föld felett, apró,- és nagyvad vadászat, vízi munkában kell eredményesen dolgozniuk a tacsóknak.

Az első napon a kotorékhang bírálata történik, a műkotorékpályán a róka a végkatlanba van zárva, kontaktusra nem kerül sor, az első adott hang ideje a mérvadó, melyet a kutya a róka előtt ad. A második és harmadik vizsganapon a kutyák és vezetőik két csoportban dolgoznak, az egyik csoport végzi az apróvad vadászat és a vízi munka, a második csoport pedig a nagyvad vadászat és vércsapa munka feladatait, majd a következő napon cserélnek. Bizonyos feladatok végezhetőek vezetéken vagy anélkül, a vezető nyilatkozata szerint, változó szorzó értékkel az értékelésnél.

A nagyvad vadászat és erdei munka fázisai:

- Dermedt vad megtalálása, a megtalált vad őrzése
- Erdei kajtatás
- Fegyelmi gyakorlatok: elfektetés, lövésállóság vizsgálata, cserkelés, lövésre történő viselkedés vizsgálata cserkelés alatt, vércsapamunka (600 méteres csapa, 2 töréssel, minimálisan 12 órás fektetéssel), vezethetőség.

Apróvad vadászat és vízi munka feladatai:

- Lőtt szárnyas vad kihozása mély vízből
- Fácán megtalálása légszimattal, ezt követően őrzése vagy apportírozása
- Nyúl megtalálása légszimattal, ezt követően őrzése vagy apportírozása
- Fácán vonzalék kidolgozása(50 méter hosszú 2 töréssel)
- Nyúl vonzalék kidolgozása(50 méter hosszú, 2 töréssel)
- Mezei kajtatás, 20 perc munkaidővel, irányított keresés, nyomhang és csapahang bírálatával a vad megtalálása esetén

Minden fázisban értékelték a kutya engedelmességét és a vezetőjével való kontaktust, együttműködést, mely a bírálatban külön értékelési szempont volt.

Magyarországon jelenleg is, egyetlen tacsó teljesítette ezt a vizsgát, II. díjban: Dantes of Lady Erica cseh import, standard rövidszőrű tacsó kan, 2009-ben, tulajdonos Hermáné Bedics Rita. A tavalyi évben Csehországban 11 induló kutya közül 7 kutya teljesítette ezt a vizsgát, I. díjban 1 kutya, II. díjban 2 kutya, III. díjban 4 kutya végzett. 2024. évben a 30. alkalommal kerül megrendezésre.

4. kép: Dantes of Lady Erica. Magyarország mindmáig egyetlen univerzális vadászvizsgával (MRK) rendelkező, WUT világgőztes és WUT munka champion rövidszőrű standard tacsó kanja (saját fotó).

2.9. Javaslat a vizsgákon történő részvételhez

A munkavizsgára készülő kutyavezetők részére készült egy segédletet tartalmazó dokumentum:

„Bármilyen vadászkutya fajtát tartó, és azzal rendeltetésének megfelelően foglalkozó, dolgozó vezető részére ajánlott és szükséges olyan írott és íratlan szabályok betartása, etikai normák és értékek meghatározása, azok követése, melyek hozzásegítik ahhoz, hogy vadász hagyományainkat ápolja, a vadászati célra tenyésztett kutyákat eredeti funkciójában megőrizze.

A tacsó és a vadászterrier fajták hosszú évszázados múlttal rendelkeznek, velük vadászva nemcsak a vadászati hagyományokat ápoljuk, hanem a tenyésztői munkát is tiszteljük, mely kialakulásukhoz vezetett. Ezen fajták eredeti funkcióját megőrizve, hozzájárulunk ahhoz, hogy a mai kor követelményeinek megfelelhessenek és fennmaradjanak, megőrizve öröklött, kiváló vadásztulajdonságaikat.

A munkavizsgákon történő megmérettetés, a vadászatokon való részvétel egyik színtere, eszköze lehet annak, hogy ezen fajtákat, és munkájukat megismertessük, népszerűsítsük, a társadalom megítélését, hozzáállását alakíthassuk. A vezető számára fontos, hogy az alábbi javaslatokat figyelembe vegye, betartásával hozzájáruljon a rendezvények, vizsgák, vadászatok etikettjének megtartásához, színvonalának emeléséhez.

Általánosan:

- A kutya és vezetője minden esetben ápoltt, rendezett megjelenésű legyen
- A vezető a vadászati hagyományoknak és az időjárásnak megfelelő öltözékben jelenjen meg
- A kutya külső és belső élősködőktől mentesen, a fajtára jellemző, megfelelő felszereléssel legyen ellátva
- A hatályos vadászati, állatvédelmi törvény és végrehajtási rendelet, MEOESZ, FCI, VAV vizsga szabályzatokban foglaltak betartása

Vércsapamunka, utánkeresés:

- Szükséges felszerelés: nyakló és vezeték, megfelelő szélességgel és hosszúsággal (minimum 6 méter), anyaga lehet bőr vagy műanyag
- GPS nyakörv vagy nyomkövető ajánlott
- Szarvasgyilok/vadászkész

Hajtás, kajtatás, spurlaut:

- GPS-nyakörv vagy nyomkövető ajánlott
- Láthatósági mellény
- Hajtómellény/hám
- Pergő(csengő)

Kotorékmunka:

- GPS nyakörv
- Leszúrókaró
- Szerszámok: ásó, lapát, csákány

Vízi munka:

- Nyakörv nem lehet a kutyán!

Ivóvíz, elsősegély-felszerelés minden esetben legyen a vezetónél.

Vizsgára történő bejelentkezés: A vadász hagyományoknak megfelelően történjen, a vezető kalapját megemeli, köszönti a bírói kört, bemutatkozik és kutyáját is bemutatja (törzskönyvi név, hívónév), majd a munka megkezdését kéri. A munka végén a bírói értékelést meghallgatja. Amennyiben sikeres vércsapa vizsga/utánkeresés történik, az átadott töretet átveszi, abból kutyájának tör, majd annak nyakörvére tűzi. A töretet a vizsga végéig legalább köteles viselni (kalapjának jobb oldalán).

Vizsga megnyitása, zárása:

A kürtjelek ismerete ajánlott, és szükséges.

Köszöntő – kalapot nem szükséges levenni.

Indulás a vadászatra – kalapot nem szükséges levenni.

Teríték, tiszteletadás, hallali – kalapot le kell venni.

Vadászat vége, viszontlátásra – kalapot nem szükséges levenni.

5. kép: A Teckel fanfare kottája (<http10>.)

2.10. Bírói etika és metodika

_____ Az etika az „etosz” szóból ered, belső szabályozást jelent.

Irányelvek:

- Szabályzat ismerete
- Sportszerűség
- Rendezvény minősítése, rendezvényről történő vélemény kommunikációja
- A rendezvények nyilvánosak
- Rendezvény szervezője nem indíthat kutyát a vizsgán
- A bíró döntése végleges
- Bíró öltözete, megjelenése, megnyilvánulása vadászias
- Megrendezésnél az időjárást figyelembe kell venni
- A megnyitón a szükséges információkat el kell mondani a vizsgázóknak
- Kötelező az induló kutyák azonosíthatóságának ellenőrzése
- Írott/íratlan szabályok betartása
- Vizsgázóval egy autóban a bíró nem utazhat a rendezvényre
- A bíró viselkedése meghatározó
- A rendezvény nem a bíróról szól
- A bíró legyen udvarias, kedves, de nem bizalmaskodó
- Az értékelésnél a pozitívumokat kell kiemelni
- Az értékelésnél ne legyen negatív megfogalmazás
- A bíró ne értékeljen feltételes módban: lehetett...lehetett volna...kellott volna...
- Alázat és tisztelet jellemezze a bírót
- A bíró képviseli a fajtagondozó szervezetet, a MEOESZ-t, az FCI-t, az országot, erre méltónak kell lennie
- Személyes érzésektől függetlennek kell lennie a bírónak(szimpátia, ellenszenv)
- Objektív bírálat kell mindenkor
- Korrupciónak még a gyanúja sem merülhet fel
- A szakmai hibából tanulni lehet és kell
- Az etikai vétséget soha nem felejtik el (először, utoljára és soha többet)
- Megfelelő dokumentációkezelés fontos
- A rendezvény zárásánál meg kell köszönni a vizsgázóknak, segítőknek, szervezőknek, a felkérést
- Csak a MEOESZ delegálhat ki bírót, csak hivatalos rendezvényen szabad bíráltni
- Saját tenyésztésű kutya átadást követően 6 hónap elteltével bírálható

Bírói munka irányelvei:

- Illendő a segítőknek bemutatkozni
- Ellenőrizni kell hogy a személyi feltételeken túl a tárgyi feltételek is adottak a vizsga lebonyolításához
- Ellenőrizni kell az adminisztráció megfelelőségét a vizsga folyamán
- Felesleges várakozás nem jó, a szervezatlenség, a hozzá nem értés látszatát kelti
- A bírói munkát a vizsgázók, résztvevők kritikus szemmel nézik
- A bíró dolgozzon pártatlanul, határozottan és gördülékenyen
- Katalógus használata nem szerencsés a bírói körben
- A bírói körben a vizsga ideje alatt nem fogyaszthatóak alkohol tartalmú italok
- Bírálathoz legyen korrekt, pártatlan, jól dolgozó bíró nem szorul védelemre
- Az értékelés legyen részletes, de ne terjengős, hangosan történjen
- Sportszerűtlen magatartást jelenteni kell a vezető bírónak

2.11. Felkészülés a munkavizsgákra

„A vadásztacskóra nem értelem, hanem az érzelem útján kell hatni. A tacskóval ne durvasággal, hanem türelmes megértéssel, szeretettel foglalkozunk, mert idejében alkalmazott kevés kis jutalom többet ér, mint bármely módon alkalmazott gorombaság. A vadásztacskóval csak az foglalkozzék, aki azt őszintén szereti, a tacskó ezt megérzi, ezerszeresen meghálálja, és óriási örömeket szerezhet nekünk. Mindenkinek olyan kutyája van, amit megérdemel, vagy mondhatjuk úgy is: Mutasd a kutyádat, és én megmondom ki vagy.” – írja Füzeses György *A vadásztacskó* című könyvében (XXX), a tacskó vadászati képzésével kapcsolatban. Ezek az irányelvek örök érvényűek, jól tükrözik a fajta iránti elkötelezettséget, szeretetet, megbecsülést. A tacskó valóban nem való akárkinek, a kicsi testben óriási szellem lakozik, méltónak kell lenni arra, hogy vadásztársává fogadjon bennünket.

A tacskó bevezetésével kapcsolatban bőven áll szakirodalom rendelkezésre, napjainkban is jelent meg új kiadvány (Szeremeta és Bashniak, 2024.), valamint nagy elődeink művei nélkül elképzelhetetlen lenne vadászpólcunk (József, 1936; Füzeses, 1972).

A fajtagondozó szervezetek rendszeresen szerveznek a vizsgákra felkészítő úgynevezett gyakorló napokat, melyek keretében, gyakorlott segítők, bírók részvételével csiszolhatják kutyájuk vadászati képességeit.

Szükséges kijelenteni, hogy még ha amennyiben egy tacsó rendelkezik is munkavizsgával, az nem jelenti feltétlenül azt, hogy aktív vadászkutya.

A jó tacsó munkakutya, izmos, szikár, kisportolt, rendkívüli teherbírású, ugyanakkor a kényelmet nagyon szereti, hozzáértő vadász kezében képességei bámulatosak. Füzesséry szerint az alapdomítást a tacsó 8 hónapos koráig be kell fejezni, ezt követően kerülhet sor a vadászati bevezetésre. Az engedelmisségi gyakorlatok a következők: nevéhez szoktatás, szobatisztaság, behívás, helyben maradás, leültetés, pórázon és szabadon követés, lábhoz kerülés, elfektetés, helyre visszaküldés, jelre csaholás, lövéshez szoktatás, tárgy elhozás, előreküldés, hívó jelhez szoktatás, pisszentésre vagy jelre fordulás, irányítás. A vadászati bevezetés fontos alapelvei a fokozatosság, tartós gyakorlás, a készségek kifejlesztése, sikerélmény biztosítása, egyénre szabott metodika (Hermánné Bedics, 2007).

3. Alkalmazott módszerek (anyag és módszer)

A tacsók vadászatra történő alkalmazásának felmérését kérdőív készítésével tettem meg, mely 20 kérdésből áll, és a legnépszerűbb közösségi oldal tacsós és vadászati csoportjaiban megosztva tettem közzé: Pannon Fürkészek, Welt Union Teckel, A tacsó, FCI kutyatenyésztők Klubja, Mindent a vadászkutyákról, Kutyámmal vadászom, Tacsó, Klub ostrodlakih jazavicara, MTOE tagok, Vadászat, Magyar Tacsótenyésztők Egyesülete, Törzskönyves tacsók tenyésztőktől (<http6>).

A munkavizsgák eredményeinek 5 éves időintervallumra vonatkozó adatainak feldolgozásával szeretném áttekinteni és megismerni a vizsgát tett kutyák teljesítményének jellemzőit, a sikeres és sikertelen vizsgák arányát, a nemek közötti és a szakágankénti megoszlást.

A vizsgaszabályzatok módosításának javaslata közvetlenül a szabályzatok leírásánál található, kivételt képez – mint új bevezetendő szakág – a természetes utánkeresés vizsga.

4. Eredmények és értékelésük (megvitatás)

4.1 A különböző ágazatokban megrendezett VAV, illetve munkavizsgák összesített részvételi adatai tacsók esetében

Az OMVK rendelkezésemre bocsátotta a tacsók VAV vizsga adatait, 2018–2023. év között, az adatok összesítetten érkeztek, a bírálati adatokat nem tartalmazták, azokat a területi szervezetek nem bocsátották rendelkezésemre.

1. táblázat: Sikeres VAV vizsgák száma tacsók esetében 2018–2023. időszakban.
(Forrás: Országos Magyar Vadászkamara)

VAV vizsga típusa	Sikeres vizsgák száma (db és %)
Apróvad	3(4,2%)
Utánkereső	19(26,7%)
Vaddisznó	14(19,7%)
Kotorék	16(22,5%)

A sikeres VAV vizsgák száma 52 db, legnagyobb arányban az utánkereső vizsgát teljesítették a tacsók, majd a kotorék és a vaddisznó következik, az apróvadás vizsgák száma elhanyagolható. Sajnos adat nem áll rendelkezésre, hogy a természetes vizsgák milyen arányt képviselnek a teljesített vizsgák közül. Az adatok szerint a VAV vizsgákon összesen 71 kutya vett részt, mindannyian szálkás szőrű tacsók voltak. A sikeres vizsgák aránya 73%.

2. táblázat: A VAV vizsgákon részt vett tacsók ivaronkénti megoszlása a 2018–2023. időszakban.

(Forrás: Országos Magyar Vadászkamara)

A kutya neme	Megoszlás (db és %)
Kan	31 db (43%)
Szuka	40 db (56%)

A VAV vizsgákon a szukák nagyobb arányban vettek részt.

3. táblázat: a VAV vizsgákon résztvevő kutyák aránya fajtatisztaság szempontjából a 2018–2023. időszakban.

(Forrás: Országos Magyar Vadászkamara)

Kutya fajtatisztasága	Megoszlás (db és %)
Törzskönyvezett	17 db (23%)
Törzskönyvvel nem rendelkezik	54 db 77%)

A VAV vizsgákon részt vett kutyák nagyobb hányada nem rendelkezik törzskönyvvel.

4. táblázata VAV vizsgák rendezésének adatai, a részt vett kutyák megoszlása szerint a 2018–2023. időszakban, területi szervezetenként.

(Forrás: Országos Magyar Vadászkamara)

Vármegye	VAV vizsgán részt vett kutyák száma
Békés	10
Zala	8
Jász-nagykun-Szolnok	2
Somogy	6
Nógrád	6
Heves	16
Győr-Moson-Sopron	3
Veszprém	6
Bács-Kiskun	1
Baranya	5
Tolna	7
Pest	1

Az adatok szerint Magyarország 19 megyéjéből 12 megye területi szervezete rendezett VAV vizsgát tacsókók részére, a legtöbb kutya Heves vármegyében vizsgázott le.

5. táblázat: Az Ebtenyésztők Sárvár Környéki Egyesülete által rendezett spurlaut képességvizsgák adatai.

(Forrás: saját anyag)

Év	Spurlaut tesztre nevezett kutyák száma	Spurlaut tesztet teljesített kutyák száma	Sikertelen spurlaut tesztek	Kitűnő minősítések I.díj 91–100 pont	Nagyon jó minősítések II.díj 69–90 pont	Jó minősítések III. díj 47–68 pont
2022	9	6	3	4	1	1
2023	6	2	4	2	0	0
Összesen	15	8	7	6	1	1

A sikertelen vizsgák esetében a kutya nem szakadt el vezetőjétől, vagy nem vette fel a nyomot, illetve a nyomhang teljes hiánya volt megfigyelhető. A tesztek 46%-a eredménytelen volt, tehát a vizsgára jelentkezett kutyák közel fele nem végzett megfelelő munkát. A képességvizsga további preferálása szükséges az állomány felmérése érdekében.

6. táblázat: Az Ebtenyésztők Sárvár Környéki Egyesülete által rendezett műkotorék vizsga

eredményei.

(Forrás: saját anyag)

Dátum	Nevezett kutyák száma	Sikeres vizsgák száma	Sikertelen vizsgák száma	CACT minősítések	I. díjas munkák
2023. május	5	3	2	2	1
Összesen	5	3	2	2	1

A sikertelen vizsgák oka az akadályelhárítás sikertelensége, illetve a pálya 3 alkalommal való elhagyása volt.

7. táblázat: Az Ebtenyésztők Sárvár Környéki Egyesülete által rendezett természetes kotorékvizsgák eredményei.

(Forrás: saját anyag)

Vizsga időpontja 2023.	a Vizsgára jelentkezett kutyák száma	Sikeres vizsgák száma	Sikertelen vizsgák száma	Minősítés CACT	Minősítés I. díjban	Minősítés 75 ponttal
Január	3	3	0	1	2	0
Február	3	3	0	3	0	0
Március	4	3	1 – nem jelent meg	3	0	0
Április	2	2	0	0	0	2
Összesen	12	11	0	7	2	2

Terítékre került dűvad: róka: 11 db, borz: 3 db.

Összesen 14 vad.

A kutyák kiváló felkészültségét és munkáját mutatja, hogy nem volt sikertelen vizsga, sem sérülés a vizsgák alatt, minden munka eredményes volt, a vad terítékre került. A CACT minősítések közül ugrasztás 2 db, fogás/fojtás 5 db volt.

8. táblázat: Az Ebtenyésztők Sárvár Környéki Egyesülete által rendezett „csapajeles” vércsapa vizsgák adatai.

(Forrás: saját anyag)

Dátum	Nevezett kutyák száma	Sikeres vizsgák száma	Sikertelen vizsgák száma	CACT minősítések
2022	9	6	3	6
2023	9	3	6	3
Összesen	18	9	9	9

A sikeres és sikertelen vizsgák 50-50% megoszlású.

A sikertelen vizsgák oka elsősorban az időkeret túllépése, kevés számú csapajel megtalálása, nem sorrendben megtalált csapajelek. Ez a fajta szakág elsősorban a küllemi kutyások körében népszerű vizsgaforma.

4.2 Természetes vizsgák tapasztalatai

4.2.1. Hajtás természetes vadászaton

A Magyar Tacskótenyésztők Egyesülete 2023. január 20-án rendezett ilyen vizsgát, az országban első alkalommal, Kunfehértó-Jánoshalma helyszínén, melyre 12 kutya nevezett. Az előzetes szervező munka 2,5 évre nyúlt, a megfelelő és fogadó terület megtalálása miatt. A vizsgán egy kutya nem jelent meg, a többi kutya maximális ponttal, CACT minősítéssel végzett. A kutyák számozott mellényben és GPS-nyakörvben dolgoztak, a területet szisztematikusan lekeresték, a vad jelenlétének megfelelő aktivitással. A nap végére a terítőken 5 vaddisznó és 4 szarvas feküdt.

Az idei évben 2024. február 6-án került sor erre a vizsgára, Mosonmagyaróvár-Jánossomorja területén, 10 tacskó részvételével. A kutyák két hajtásban dolgoztak, 3 kutya kapott CACT minősítést, 4 kutya II. díjban végzett, 3 kutya esetében a vizsga sikertelen volt. A terítőken 5 szarvas, 8 vaddisznó, 3 őz és 1 nutria feküdt. A vizsgát a Magyar Tacskótenyésztők Egyesülete szervezte.

4.2.2. Természetes kotorékban végzett vizsga

József Ákos a *Kotorékvadászat* című írásában (2018) idéz Nagy László *Vadászati Útmutatójából*, (1923): „Annyi bizonyos, hogy a vadászat semmiféle fajtája nem lép fel nagyobb követelményekkel a vadással szemben.” Mindez jól jellemzi ezt a különleges vadászati formát, mely egyaránt fizikai és mentális erőpróba a kutyának és a vadásznak egyaránt, próbára teszi a kutya teherbírását, kitartását, megméri szenvedélyét, vitézségét és harci kedvét.

József Ákos szerint (2018): „Ne tévesszenek meg a versenyeredmények, mert ott a kutyának rövid és tágas utat kell megtennie anélkül, hogy akadályok lennének közbe. A versenyek csak támpontot adnak a kutya megítéléséhez, csak a valóság, a természetes kotorék bizonyíthatja be igazi értékét.”

4.2.3. A Hubertusz Kupa története

Az Ebtenyésztők Sárvár Környéki Egyesülete, illetve jogelődje, a MEOE Sárvári Szervezete 2008-tól rendez vércsapa munkavizsgát a festői szépségű Káld-Hidegkúton, mely 2013-ban avanszált Hubertusz Kupává, az idei évben pedig 10. évfordulóját ünnepelhettük.

Az országban a rendezvény egyedülálló, szervezettségében, szakágakban, típusában. Megfigyelhető, hogy eleinte a speciális szakágban nem vagy alig volt jelentkező, azonban az idő előrehaladtával egyre nőtt az olyan nevezők száma, akik ebben a fázisban indulnak. Nem ritka az sem, hogy egy-egy kutyát mindkét szakágban indítanak. A vizsgára jelentkezők száma évek óta stabilan 20 körül van, külföldi nevezők is érkeztek már Ausztriából, Horvátországból és Lengyelországból.

A Hubertusz Kupa résztvevőinek és győzteseinek adatait a melléklet (XXX) tartalmazza. A statisztikai adatok esetében a kutatást nehezítette, hogy a társ rendező szervezetek az adatkérésre nem reagáltak, illetve adatvédelemre hivatkozva adatot nem adtak ki.

A MEOESZ irodavezetője válaszában arról tájékoztatott, hogy munkavizsgákkal kapcsolatos adatokat nem kezelnek.

A rendező szervezeteknek a vizsgát követően legkésőbb 8 napon belül el kell juttatniuk a bírói testület részére a rendezvény katalógusát, összesítő lapot és a vizsga minősítő lapját.

Amennyiben a vizsgázott kutya tulajdonosa kikéri, részére az 5 nyelvű munkavizsga bizonyítvány kiállítható sikeres vizsgae esetén, illetve az elért eredmények alapján kiadható a Hungária Munka Champion cím, amennyiben a kutya jogosult rá.

A fentieknek megfelelően ekkor történik meg az eredmények összevetése, igazolása és validálása a vizsgaösszesítők alapján, azonban statisztikai adatgyűjtés és elemzés nem valósul meg.

A feldolgozott vizsgaadatok az Ebtenyésztők Sárvár Környéki Egyesületének saját adatai, az alacsony esetszám azzal magyarázható, hogy a vizsgákra történő jelentkezés limitált szakáganként:

- Műkotorék: maximum 20 kutya
- Vércsapa: maximum 15 kutya
- Természetes kotorék: maximum 5 kutya
- Spurlaut teszt: maximum 10 kutya.

Az egyesület a tacsók mellett vadászterriereket is fogad vizsgára, az esetszám ezzel is csökkent, illetve csökkentő tényező még a sikertelen vizsgák száma is.

4.3 Kérdőíves felmérés adatainak elemzése

Minimális számú, összesen 78 db kérdőív érkezett, a felmérés nem reprezentatív.

1. A válaszadók életkorának megoszlása: a középkorú és az idősebb korosztály van túlsúlyban.

- 18 év alatt: 7,7 %
- 18– 25 év között: 9%
- 35– 45 év között: 28,2 %
- 45– 60 év között: 42,3%

2. A válaszadók lakóhelyének település típusa: a falvak és községek jelentős túlsúlyban vannak.

- falu, község: 46,2%
- főváros: 12,8%
- nagyváros: 19,2%
- kisváros: 21,8%

3. A válaszadók neme: a női tulajdonosok aránya túlsúlyban van.

- nő: 64,9%
- férfi: 35,1%

A válaszadók 70,1%-a standard méretű tacsót tart, 27,3% pedig törpe méretűt.

Szörváltozat szerinti megoszlás a következő adatokat mutatta: szálkás szőrű 42,9%, rövid szőrű 49,4%, hosszú szőrű 7,8%. A válaszadók általában 1-2 kutyát tartanak, egy-egy fő adott meg 5, 7, illetve 19, 32 db-os adatot. A törzskönyvezett kutyák aránya 84,1%, a nem törzskönyvezett egyedeké pedig 35,9%. Munkavizsgával a kutyák 5% -a rendelkezik, vércsapa szakágban, műkotorék és vaddisznóhajtó vizsga meglétét 2-2 kutyánál adták meg. VAV vizsgával a kutyák 22,4%-a rendelkezik. Természetes vadászaton a kutyák 17,3%-a tett vizsgát, az arány 50-50% a kutorék és a hajtás természetes vadászaton szakágak között. Lövésállóság képességvizsgával a kutyák 50,7%-a rendelkezik, spurlaut képességvizsgával mindösszesen 14,9%. CACT minősítése a kutyák 39,5%-nak van. A kutyák 7%-a rendelkezik kiállítási minősítéssel, mely minden esetben kitűnő volt, 2 kutya Hungária Champion címet is elért.

A tulajdonosok 26%-a rendelkezik érvényes vadászeggyel, 18,5%-uk hivatásos vadász. A kérdőíves felmérés eredményei szerint a válaszadók a standard/normál méretű tacsó tartását preferálják, rövid és szálkás szőrű változatban, általában 1-2 kutyát tartanak. A törzskönyvezett kutyák tartása jelentős, meghaladja a 80%-ot, azonban munkavizsgálattal csupán a kutyák 5%-a rendelkezik. A nem törzskönyvezett kutyák aránya 35,9%, ebből 22,4% rendelkezik VAV vizsgálattal, mely kiváló arány. A természetes vizsgát tett kutyák aránya nem jelentős, 17,3%, a kotorék és a hajtás természetes vadászaton vizsgák aránya fele-fele. A lövésállóság teszt aránya 50,7%, tehát a kutyák fele rendelkezik vele, a spurlaut képességvizsga aránya 14,9%, tehát a kutyák negyede nyomhangos. A CACT minősítések száma magas, a vizsgázott kutyák 39,5%– a rendelkezik vele, mely magasszintű vizsgateljesítményt jelent(minden 100 pontot– mely a maximum– elért kutya megkapja ezt a minősítést szakáganként, kivétel a csapajeles vércsapa vizsga). A kiállítási minősítések megfelelőek, de csupán a kutyák 7%-a minősített. A tulajdonosok 26%-a vadászeggyel rendelkezik, 18,5% hivatásos vadász, 42,3% vadászik tacsójával. Kennelnévvel 38,5% rendelkezik.

A kérdőíves és statisztikai felmérés eredményei csak részben támasztották alá azt a hipotézist, hogy vadászatra a normál méretű, szálkás szőrű változat alkalmas, kan ivarban, mivel a tulajdonosok ugyan standard méretben, de a rövid, illetve a szálkás szőrű változatot is tartják. A vizsgákon a szuka ivarú kutyák általában jobban teljesítettek. A lövésállóság teszt és a spurlaut képességvizsga, munkavizsga aránya kevés a kutyák között, javasolt a tenyésztési szabályzat módosítása, a képességvizsgák, munkavizsga kötelezővé tétele a tenyésztésbe vételhez, összhangban a fajtagazda országgal. A tulajdonosok közel fele vadászik tacsójával, ugyanakkor a vizsgázott kutyák aránya ehhez képest elenyésző, a VAV-os kutyák aránya viszont magas, tehát a nem törzskönyvezett állomány van munkában.

5. Következtetések, javaslatok

5.1. VAV vizsga szabályzat

Vaddisznós vizsga esetében a bírálati lap nem tesz különbséget a természetes és a vaddisznós kerti munka között. A hangadás magyarázata nem tér ki a spurlautra.

5.1.1 Kotorékkutyák vizsgálata

Az engedelmességi vizsga teljesítése legyen elegendő egyszeri alkalommal, szükségtelen minden, kotorékkutyák részére szervezett vizsga előtt megtenni. Az idegrendszer vizsgálatánál tanult viselkedési formákat, fegyelmzettséget is értékelnek, szakmailag az értékelési szempontok különválasztása indokolt.

Természetes kotorékban rendezett vizsga: Csak róka által lakott kotorékban rendezhető, a szabályzat itt ellentmond az általános rendelkezésekben foglaltaknak, miszerint a vizsgán alkalmazott vad kizárólag vadászható kotoréklakó lehet.

Tárgy kihozása: A járatba bármilyen preparátum behelyezése megengedett (őz-, szarvas-, vaddisznó-, muflonláb, kitömött nyúlbor), a kihúzásra 3 perc áll rendelkezésre, ha a kutya az elhozást megtagadja, kizárandó; véleményem szerint az elhozás vizsgálatára lőtt vad, róka – vagy kaninchen és törpe tacsók esetében nyúl – alkalmazása lenne megfelelő, hasonlóan az FCI vizsgák szabályzatához, életszerűbb mivolta miatt.

Gyakorlati tapasztalat alapján a dúvad terítékre hozható előfekvő kutyával is: Füzesséry György *A Vadásztacskó* című könyvében (1972) a 170. oldalon írja „az ásást megelőzően ugyanazon a helyen 30 percig kell egyfolytában csaholni a jó előfekvő tacsónak”, melyet Dr. Szócs Tímea, aki hazánk legelismertebb szakértője a témában, mottója is alátámaszt: „fodare necessa est” – ásni pedig szükséges.

József Ákos úgy fogalmaz a *Kotorékvadászat* című írásában (2018), hogy „különböző munka típusú kutyákat ismerünk, ezek közül melyik felel meg a legjobban, nehéz eldönteni...nem az a fő cél, hogy a kutya ölje meg a dúvadat, hanem hogy a vadász segítségére legyen...a kotorékkutyáknál legfontosabb az éles kitartás...a kotorékvadászatnál három munkatípust különböztetünk meg, de ezeket nem lehet elválasztani teljesen egymástól, mert az ésszel dolgozó kutya mindig a legmegfelelőbbben választja ki...minden egyednek más és más a munkája, amire nagy befolyással van a dúvad és a kotorék is...előfekvőnek azt a kutyát nevezik, amelyik a dúvad előtt kitartóan csahol, és addig tartja azt egy helyen, amíg felülről

áttörik a kotorékot, és segítségére nem jönnek...a csupán előfekvő kutya csak ugat, nem fog és nem fojt, az ilyen ott alkalmazható, ahol jól lehet ásni, mert az ilyen elől még a róka is ritkán ugrik...a kitartóan előfekvő kutya semmi esetre sem elvetendő, sokszor eredményesebben lehet használni és sokszor hamarabb célhoz vezet – igaz, ásás után –, mint az olyan, amely következetesen rossz fogással fog, megsebesül és hamar letörik.

A szabályzat ezen része véleményem szerint átgondolandó, a gyakorlati tapasztalat szerint az előfekvő munka is eredményes lehet.

5.2. FCI munkavizsgák szabályzata

5.2.1 Szakágankénti javaslatok

Vaddisznós kerti vizsga: javasolt a modor helyett „mód” írása (modor stílust jelent).

Vízi munkavizsga: önállóan rendezhető vizsgaszám lehessen.

Csapajeles vércsapa vizsga: javasolt csak munkavizsgaként, CACT cím kiadása nélkül, mivel a vezető és a kutya munkája nem követhető végig.

Könnyített vércsapa vizsga: összhangban a csapajeles vizsgával, a csapa hosszának növelése 600 méterre.

Képességvizsgák, lövésállóság és spurlaut meglétének kötelezővé tétele a tenyésztésbe vételhez, az öröklött képességek és stabil idegrendszer vizsgálatához, összhangban a fajtagazda országgal. Munkavizsga meglétének kötelezővé tétele a tenyésztésbe vételhez (visszatérés a tradicionális gyakorlathoz). Elengedhetetlen a munkavizsgák éves statisztikai elemzése az összesítő lapok alapján.

5.2.2 Természetes vércsapa vizsga CACT cím kiadásával szakág bevezetése

A Nimród Vadászlap 1943. január 10.– én számolt be arról, a Vadászeb rovatában, hogy Herceg Festetics György emlékverseny került megrendezésre, a Magyar Tacskótenyésztők Egyesülete által, november 11–12.-én. Özvegy Festetics Györgyné biztosította a keszthelyi fővadas területet birtokán a vércsapa versenyhez, valamint tiszteletdíjat is ajánlott fel. A Festetics család keszthelyi kastélyában ma is megtalálható egy tacskószobor, illetve III. Festetics György feleségéről fotó fellelhető, Buksi nevű tacskójukkal. A verseny közösen került megrendezésre a Magyar Véreb Egylettel, a bírálókat is annak szabályai szerint zajlott a tacskó esetében is. A versenyre 6 vérebet és 1 tacskót neveztek be. A munkát nehezítette köd, havas eső és szél. A kutyák sorshúzás alapján kapták meg a munkát. Potya Búcsú (tulajdonosa bárcziházi Bárczi Elek miniszteri főtanácsos) nevű, sötétbarna tacskó részére a reggeli órákban sebzett fővad(szarvas) jutott, mely tűzben rogyott,

ezért részére egy 450 méteres, mesterséges csapa került lefektetésre az alapvizsga teljesítéséhez, melynek kidolgozására délután 15:00 órakor került sor. A bírálatot Speer Lipót erdőmester végezte, mely szerint a kutya pórázon és szabadon is nyugodtan követi vezetőjét, lábánál marad, szabadon elfektethető. A mesterséges vércsapára vezetve azt nyugodtan követi, kétszer tér le a friss hóval fedett csapáról, azonban hamarosan visszatér rá, és a vadhoz vezet, melyet azonnal tépni kezd, parancsra pedig megcsahol. Összesen 96 pontot kap munkájára. Másnap következett a fővizsga, melyen gróf Széchenyi János bírálta ezen kutyát, Fuchs Antal által sebzett fővadra indult a munka, melynek értékelése 138 pont, ezzel az Emlékverseny győztese lett Potya Búcsú, Kóbi hívónevű tacskó. A munka részletes leírása nem olvasható a cikkben, csupán annyit említ meg a szerző, hogy hajsza nem volt, a dermedt vadhoz vezetett oda a kutya. A cikk szerzője József Ákos volt.

A verseny keretében a tacskó ismét bizonyította, hogy szükség esetén a vérebet pótolni tudja.

A sebzett vad utánkeresése, szenvedéstől való megváltása etikai és vadászias kötelességünk, emellett a trófea és a hús mentése fontos gazdasági érdek. Rendkívül fontos, hogy amennyiben lehetőség adódik éles munkára, arra csak jól felkészített, vizsgázott kutyát bocsássunk, gyakorlott, illetve tapasztalt (vadász)vezetővel.

A vizsgára bocsátás feltétele:

- Betöltött 15 hónapos kor
- FCI törzskönyv, származási lap
- Lövésállósági teszt teljesítése
- Speciális vércsapa vizsga teljesítése
- Vezető: érvényes vadászjegy, fegyvertartási engedély, felelősségbiztosítás, vadász vizsga megléte

Technikai feltételek:

- Nyakló, vezetősár, GPS nyakörv megléte

A vizsgát minimum 2 fő FCI-bíró bírálhatja, vadászvizsgával kell rendelkezniük. A vizsga megrendezéséhez szükséges a vadászatra jogosult előzetes, írásbeli hozzájárulása. A vizsgát a szükséges módon be kell jelenteni a Testület részére. **Az akaratlagos sebzés tilos! Természetes vércsapa munkavizsga teljesítéséhez adható sebzés egyéni vagy társas vadászaton történhet.**

A vizsga során kötelező betartani a vonatkozó törvényi és jogszabályi előírásokat, a

mindenkor hatályos vadászatra, a vad védelmére, az állatvédelemre és a balesetvédelemre vonatkozó előírásokat.

Bírálat szempontjai:

A bírálati lapon az alábbi adatokat szükséges feltüntetni:

- Helyszín, időpont, vadászatra jogosult megnevezése és kódja
- A vizsgázó kutya adatai(törzskönyvi név, születési idő, törzskönyvi szám, chip szám, fajtája és ivara)
- A tulajdonos adatai(név, lakcím, vadászjegy száma)
- A sebzés adatai: sebzés ideje, kaliber, lövedék típusa, löjelek, a vad viselkedése lövéskor, időjárási körülmények
- A munka megkezdésének és befejezésének ideje

Értékelési szempontok:

Adható jegy 0–4 -ig.

- Előrekerestetés, rálövés helyének jelzése(értékszám 3)
- Munka a vércsapán(értékszám 5)
- Biztonság a keresésben(értékszám 10)
- Akarat a keresésben(értékszám 5)
- Viselkedés az elejtett vadnál(értékszám 2)

Megjegyzés rovat a munka leírására rendelkezésre áll, csatolható GPS térkép, fotók, videó rögzítés megengedett. Rögzíteni kell a terítékre került vad fajtát, ivarát, a krotália számot, a munka hosszát(ebből mennyi a vezetékmunka, mennyi a hajsza), a megtalált vad súlyát és trófeasúlyát. A munka lehet: dermedhez vezetés, dermedre csaholás, sima vezetékmunka.

Amennyiben nem történt sebzés, a hibázás tényének megállapítását is rögzíteni kell.

Kontroll kutya indításáról a bírók döntenek, amennyiben a kontroll kutya eredményes munkát végez, a elsőként vizsgára bocsátott kutya vizsgája sikertelen. Maximálisan 100 pont adható, CACT cím kiadásával.

Díj kategóriák: I. díj ponttól– egyben a teljesítésének első ponttól.

85 ponttól, II. díj 75 munkavizsga határa, III. díj 50

6. számú kép: Középrógóci Wally standard rövidszőrű tacsó szuka sikeres keresés után (*saját fotó*)

5.2.3 A természetes vércsapa vizsga megrendezése jogi háttérének és lehetőségeinek vizsgálata

1. Állatvédelmi törvény: 1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről, az Országgyűlés 1998. 03. 16.– án fogadta el, 1999. 01. 01.– én lépett hatályba. Megfogalmazza az állatvédelem általános alapelveit. Részletes kifejtése a végrehajtási rendeletekben jelenik meg. Összesen XI fejezetből áll és 51 §-t tartalmaz.

Hatálya kiterjed a verseny-, sportcélú-, pásztor-, őrző-, védő-, mentő-, jelző-, vakvezető, terápiás kutyákra és a vadon élő állatokra egyaránt.

Tilos az állatviadal, és az ehhez köthető tevékenységek mindegyike (idomítás, ilyen célra történő tenyésztés, forgalmazás, hely, eszköz biztosítása, részvétel stb.) kivéve a vadászatra alkalmazott állatnak jogszerűen történő kiképzése, vadászaton történő alkalmazása.

Az állatnak tilos elkerülhető vagy indokolatlan fájdalmat okozni.

2. Vadászati törvény: 1996. évi LV. törvény a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról, meghatározza a vadászati jog, a vadászatra jogosult, a vadászterület, a vad tulajdonjogának fogalmát, rendelkezik az élőhelyekről és azok megóvásáról. Meghatározza a vadászati idényeket, a tiltott vadászati módokat. Meghatározza a vadászati ütemtervet, adattárat, a hivatásos és a sportvadász feladatait, trófeabírálat rendjét, rendelkezik a bírságokról, a vadkárról, az igazgatásról.

Tilos a vad kíntása! A vad elejtése, elfogása nem járhat annak kíntásával. A vadász köteles az általa megsebzett vagy az egyébként súlyosan beteg vadat annak elejtése céljából felkutatni. Az ilyen vadat – annak kímélete érdekében – gyors és azonnali halált okozó módon kell elejteni.

Végrehajtási rendelet: 22. § szerint a sebzett vadat addig kell keresni, amíg megtalálására

esély van. Nagyvadra leadott lövés esetén a rálövés helyét és annak környékét minden eseten meg kell vizsgálni, a sebzésre utaló jelek megtalálása érdekében, a vadászkutyafajták VAV vizsgával rendelkező, nagyvad utánkeresésre alkalmas vadászkutya fajtáival.

Megállapítás: A végrehajtási rendelet kiegészítése szükséges a szakágnak megfelelő FCI vizsga meglétével rendelkező vadászkutyafajták szöveggel.

Egyebekben a jogi szabályozás összhangban van, a természetes vércsapa vizsga bevezetésének jogi akadályja nincs.

Az USA-ban a kutyás nagyvadvadászat, beleértve az utánkeresést is, sok államban tilos. A vezető nélkül utáneresés a déli államokban és Texasban legális. Közép-nyugaton, Északkeleten, a Sziklás-hegységben előszeretettel keresnek tacsókkal, európai vadász vérvonalakból származó egyedekkel. Akinek az USA-ban európai jellegű tacsója van, regisztrálhatja a North American Teckel Clubnál, ami a Német Tacsó Klub égisze alatt működik, azonos szabályokkal.

A NATC gyakran szervez kiállításokat, és a munkaversenyeket, elsősorban vércsapát (Jeannency, 2019).

**TERMÉSZETES VÉRCSAPA MUNKA
REGISZTRÁCIÓS ADATLAP**

XXX Egyesület

tagjai részére

Kutya adatai:

Törzskönyvi név:

Törzskönyvi szám:

Születési idő:

Chip szám:

Tenyésztő:

Tulajdonos:

Természetes vércsapa munka adatai:

Helyszín, dátum:

Időjárás:

Vadászatra jogosult kódszáma:

Sebzés ideje:

Kaliber:

Lövedék:

Lőjelek:

Vad viselkedése:

Vadfaj és ivara:

Krotáliaszám:

Munka megkezdése:

Munka hossza:

ebből hajsza:

ebből vezeték munka:

Dermedthez vezetés:

Dermedtre csaholás:

Hibázás megállapítása:

Megtalált vad súlya/trófeasúlya:

vadászatra jogosult igazolása

6. Összefoglalás

Elsődleges célként az motivált, hogy bemutathassam ezt a sokak által kedvelt és ismert fajtát, a valódi és eredeti funkciójában, a vadászat minden ágában használva, irányt mutatva a jövőben arra, hogyan őrizhetjük meg ebben a modern és felgyorsult világban a kutyák talán legcsodálatosabbját, a tacsskót magunknak vadászoknak és a társközönségnek testileg, lelkileg ép, a társadalmi elvárásokhoz jól szocializálódott, jól alkalmazkodó jó konstitúcióval rendelkező társnak.

A kotorékkutyák vizsga- és tenyésztési szabályzatának módosítása szükséges a fentiek tükrében:

- Képességvizsgák, lövésállóság és spurlaut meglétének kötelezővé tétele a tenyésztésbe vételhez
- Munkavizsga meglétének kötelezővé tétele a tenyésztésbe vételhez.
- Csapajeles vizsga csak munkavizsga legyen, CACT cím kiadása nélkül, mivel a vezető és a kutya munkája nem követhető.
- A könnyített vércsapa vizsga hosszának növelése 600 méterre.
- A vízi munkavizsga önállóan is megtartható legyen.
- A vaddisznós kerti vizsgánál a keresési modor helyett keresési mód használata.
- VAV vizsgák: a természetes kotorékvizsgák esetében dúvadra tarthatóak legyenek, az előfekvő munka végzése ne legyen kizáró ok a vizsgából, az engedelmes feladat teljesítése legyen elegendő egy alkalommal, az idegrendszer vizsgálata ne tanult viselkedési formára alapuljon; a vaddisznóhajtás bírálata különböztesse meg a természetes és a kerti munkát, valamint a hang esetében a spurlautot.

Tárgy kihozása műkotorékból: az elhozás vizsgálatára lőtt vad, róka – kaninchen és törpe tacsók esetében nyúl – alkalmazása lenne megfelelő, hasonlóan az FCI-vizsgák szabályzatához, életszerűbb mivolta miatt.

Emellett elengedhetetlen a munkavizsgák éves statisztikai elemzése az összesítő lapok alapján, melyre a Bírói Testület ülésén 2024. január 18-án javaslatot tettem.

A tacsó valódi értékét a természetes munka, a valódi vadászati körülmények között végzett teljesítmény méri le igazán, ezért rendkívül fontos a természetes vizsgák preferálása, a természetes sebzésen végzett utánkeresés vizsga bevezetése, mely a tacsó munkájának koronája, annak legfőbb ékköve lehetne. A vadásztacsó megőrzése, munkában való megtartása, a modern igényeknek történő megfeleltetése mindannyiunk felelőssége, akik ezt a fajtát tartjuk, tenyésztjük vagy vadászatra használjuk.

A munkavizsgák, kiállítások és tenyészszelekték viszonylag objektív képet adnak egy-egy egyed értékéről, esetleges hibáiról, azonban a használhatóság valódi értékmérői a természetes körülmények között rendezett vizsgák; a tudatos, módszeres tenyésztés és szelekció pedig elengedhetetlen a fajta génmegőrzéséhez, a kiváló vadászati tulajdonságok rögzítéséhez és továbbviteléhez.

„Évszázados múltunk kötelez.”

7. Irodalomjegyzék

- A tacskó fajtastandard leírása*, FCI 148. Forrás: fci.be. Letöltés dátuma: 2024.04.16.
- Békés, B. (2024) Munkakereső vadászkutya, *Nimród Vadászújság*, április
- Brehm, A., E. (1895) *Tierleben*
- Bruce, F. (1998) *A Tacskó*, Park Kiadó
- Diezel, E. és Mika, K. (1910) *Vadászerek*, Szukits Könyvkiadó
- dr. F.T. (1978) A tacskó, *Nimród Vadászújság*, szeptember
- Füzesséry, Gy. (1972) *A Vadásztacskó*, Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete
- Hargitai, J. (1991) *Tacskók és terrierek*, Mezőgazdasági Könyvkiadó
- Hermánné Bedics, R. (2007) Munkában a tacskó I–V. *Nimród Vadászújság*, november, október, augusztus, szeptember, július
- Hermánné Bedics, R. (2008) A vadászkutya egészségvédelme – táplálás? *Nimród Vadászújság*, június
- Hermánné Bedics, R. (2009) Memorial Rudolfa Kristla Csehország, *Nimród Vadászújság*, november
- Hermánné Bedics, R. (2017) Quo Vadis Vadásztacskó? I–III. rész, *Nimród Vadászújság*, március, május, június
- Hermánné Bedics, R. (2021) Tacskó Európa-Kupa Kaszó, *Nimród Vadászújság*, október
- Hermánné Bedics, R. (2021) Törpe torpedók, *Nimród Vadászújság*
- Hermánné Bedics, R. (2024) Munkában a tacskó, *A Kutya*, március
- Hermánné Bedics, R. Hubertusz Kupa, vércsapa vizsga Sárváron, *Nimród Vadászújság*, 2014. augusztus, 2017. május, 2016. május, 2015. október, 2010. június, 2009. június, 2011. június, 2013. június, 2016. október
- Hermánné Bedics, R. és Németh, G. (2008) A vadászkutya egészségvédelme, *Nimród Vadászújság* II–III, április, június,
- http1. Fédération Cynologique Internationale honlapja. Forrás: www.fci.be. letöltés dátuma: 2024.04.16.
- http2. Magyar Tacskótenyésztők Egyesülete honlapja forrás: www.magyardacsko.hu. letöltés dátuma: 2024.04.16.
- http3. Magyar Tacskósok Országos Egyesülete honlapja. Forrás: tacskosok.hu. letöltés dátuma: 2024.04.16.
- http4. Tacskó Világszövetség honlapja. Forrás: weltunionteckel.org letöltés dátuma: 2024.04.16.
- http5. MEOE Szövetség honlapja. Forrás: kennelclub.hu. letöltés dátuma:

www.kenelclub.hu

http6. Facebook oldala. Forrás: www.facebook.com. letöltés dátuma: 2024.04.16.

http7. Forrás: [xenophon tacskó - Keresés \(bing.com\)](https://www.bing.com/search?q=xenophon+tacskó) letöltés dátuma 2024.04.16.

http8. Forrás: [Szalkásszörű tacskók - A TACSKÓ VADÁSZ KÉPESSÉGEI \(szalkasszorutacskok.hu\)](http://szalkasszorutacskok.hu) letöltés dátuma 2024.04.16.

http9. [Törzskönyvezés menete – Magyar Tacskótenyésztők Egyesülete \(magyartacsko.hu\)](http://magyartacsko.hu) letöltés dátuma 2024.04.16.

http10. [Teckel-Fanfare Sheet music for Trumpet in b-flat \(Mixed Trio\) | Musescore.com](https://www.musescore.com) letöltés dátuma 2024.04.16.

http11. [Www.pet4you.com](http://www.pet4you.com) letöltés dátuma 2024.04.20.

http12. [Marosmenti-Rudifogó Kennel: Kutyus / Fooldalak / A Tacskó története \(marosmenti-rudifogo.hu\)](http://marosmenti-rudifogo.hu) letöltés dátuma 2024.04.20.

Id. és Ifj. Jilly, B. (1962) A Vadászkutyák idomítása, *Mezőgazdasági Kiadó*, Budapest

József, Á. (2018) A kotorékvadászat, *Nimród Vadászújság* kiadványa

József, Á. (1943) Herceg Festetics György emlékversenye

József, Á. (2018) A Tacskó története, fajtajellege, tenyésztése, nevelése és vadászati alkalmazhatósága, *Nimród Vadászújság* kiadványa

Koch-Kost, E., M. (1990) 400 tanács kutyakedvelőknek, *Mezőgazdasági Kiadó*

MEOESZ Terrier és Tacskó Vadászkutyás Teljesítménybírói Testület Szabályzata, 2019

OMVK (2008) Vadászkutya fajták vadászati alkalmassági vizsgájának követelményei

Pomázi, Á. (2003) *A vadásztacskó*, OMVK Somogy

Sárkány, P. (1975) A kutya tenyésztése, tartása és kiképzése, *Mezőgazdasági Kiadó*

Standards and nomenclatures, FCI IV. Dachshunds. (2020) www.fci.be. Letöltés dátuma: 2024. 02.16.

Stephen, N. (2013) *A Tacskó*, Cser Könyvkiadó

Szeremeta, J. és Volodymyr, B. (2024) *Warriors under earth and sky*. S.n.

Szinák, J., Veress, I., Sárkány, P. (2000) Nagy kutyaalexikon, *Dunakanyar Kiadó*

Szőcs, T. és Mesterházy, J. (2021) Ásóval és kutyával, *Nimród Vadászújság*, május

Várszegi, Zs. (kiadás dátuma nem feltüntetett) Kutyákról bírószemmel, *MEOE kiadvány*

Walterné Illés, V. (1997) Vadászeb fajtaismeret, kynologia, Soproni Egyetem Erdőmérnöki Kar

Wolfgang, R. (1996) *A Tacskó*, Pesti Szalon Könyvkiadó

Zöldág, L. (1995) *Kutyagenetika és örökletes betegségek*. Anteus Kiadó

8. Mellékletek

1. melléklet

A tacsókó fajtaleírása

Fej: száraz, megnyúlt, oldalról nézve az orr fel elkeskenyedik, az átmenet a homlokvonalból az arcorri részbe fokozatos, az orrhát hosszú, egyenes vagy kissé domború, az ajkak szorosan záródnak.

Fogazat: erősen fejlett, a hatalmas szemfogak egymásba kapcsolódnak, ollószerűen működnek – ha ez nem így van, a fogazat hibás, az ilyen tacsókó nem tenyésztendő, vadászatra nem alkalmas.

Szemek: ovális alakúak, elszántságot mutatnak, mégis barátságos tekintetűek, színe sötétbarnától a feketésbarnáig több árnyalatú lehet.

Fülek: hátul és magasan tűzöttek, külső szegélyüknél a pofára fekszenek, lekerekítettek, nem ráncosak, közepesen hosszúak, mozgékonyak.

Nyak: izmos, száraz, lebernyeg nélküli, olyan hosszú legyen, hogy a kutya minden jármódban kényelmesen letehesse az orrát a földre.

Törzs: a hát középhosszú, erős, izmos, ágyéktájékon gyengén ívelt, a mar magas, hosszú és telt, az ágyék rövid és erős, a far telt, izmos, a lapocka erős és rugalmas, a mell hosszú de nem túl mély és nem túl széles, a mellcsont vastag és előreugró. Az úgynevezett előmell hiánya hiba.

A nyak, és mellkasi izmoknak fontos szerepe van a munkában – fogás, apport. A talajtól való távolság a marmagasság 1/3 – át teszi ki.

Mellső lábak: a felkarnak olyan hosszúnak kell lennie, mint a lapockának – ez adja az optimális szögellést, az alkarok párhuzamosak, a mancsok előreállnak és zártak, az ujjak olyan szorosan záródnak.

Hátsó lábak: fontos a jó szögellés, a párhuzamos állás, a kiváló izmoltság.

Farok: közép magasan tűzött, nem lehet nagyon hosszú vagy vastag, kunkorodó. Törés (kivételesen baleset), csigolyák összenövése tenyésztésből kizáró hiba.

Hát, gerincoszlop: a járásnál, mozgásnál a gerinc csontozatának és izomzatának fontos szerepe van, mivel egy rugós szerkezetnek felel meg a gerincoszlop – mozgás közben ívben hajlik, majd előre pattan. Legmegfelelőbb a középhosszú hát, a rövid hát nem hajlik olyan jól, a hosszú hátú kutya pedig nem olyan kitartó, hamarabb elfárad.

Szőrzet: a rövid szőrű tacsókó szőrzete tömött, fénylő, az egész testen simán fekszik.

A szálkás szőrű tacsókó szőrzete kemény, sűrű, jól simul a testre, aljszőre van, az arcorri részen

szakállt alkot, a szemöldök enyhén bozontos, messziről nézve azonban úgy hat, mint egy rövidszőrű egyed. – szőr változatok kialakulása!

A hosszú szőrű tacszó szőre puha, fénylő, enyhén hullámos, zászlót képez a farkán és a has alján.

2. melléklet

A tenyészállattal szembeni követelmények	Kan	Szuka
Törzskönyv bejegyzés	FCI zárt törzskönyv	FCI zárt törzskönyv
Minimális életkor	15 hónap	8. életév vége
Formai értékjegyek	Javasolt egy előírásoknak megfelelő szemvizsgálat. (PRA, katarakta, ceratitis) (javasolt)	Javasolt egy előírásoknak megfelelő szemvizsgálat. (PRA,katarakta,ceratitis) (javasolt)
	Minden kannak a saját országában érvényes tenyésztési engedéllyel kell rendelkeznie.	
Időbeli ellés gyakoriság	Kan esetében az egy kan által fedezhető szukák, illetve az éves fedeztetéseinek száma nincs korlátozva. Ez azonban nem azt jelenti, hogy az állatvédelmi törvényt és a kan teljesítőképességét (kondíció, egészség) figyelmen kívül kell vagy lehet hagyni.	Ha 2 egymást követő tüzelésnél is tenyésztésbe került és abból alom is született, akkor a harmadik tüzelést kötelező kihagyni! Az ellést követő ivarzást is lehetőleg mindig ki kell hagyni. Ha egymást követően mégis befedeztetésre került és mindkét esetben alom is született, a rákövetkező tüzeléskor mindenképpen TILOS a szukát befedeztetni!
Egészség	Csak egészséges kutyák tenyészthetők.	Csak egészséges kutyák tenyészthetők.

Fogazat:

1. Fogzáródási rendellenességek: (előreharapás, hátraharapás, kulisszaharapás, az állkapocs szemfogainak hibás elhelyezkedése)
2. A részbeni harapófogó és harapófogó harapás 3 éves kor után szukáknál nem kizáró hiba, de nem kívánatos. Fiatalabb egyedeknél és kanoknál tenyésztésből kizáró ok.
3. Egy vagy több metszőfog (I) vagy szemfog (C) hiánya.
4. Az előzáfogak vagy zápfogak hibája a következő kivételekkel: kettő P1 hibája nem hiba, egy P2 hibája nem hiba az M3 figyelembe vétel nélkül marad (nem hiba).

A foghiba leírása	Nem hiba	Tenyésztésből kizáró hiba
Egy vagy több metszőfog (incisivus) hiánya		X
Egy vagy több szemfog (caninus) hiánya		X
Egy vagy kettő előzáfog P1 hiánya	X	
Három vagy négy hiányzó P1		X
Kettő P1 és egy további fog P2 vagy M1 és M2 hiánya		X
Egy vagy több hiányzó P3, P4, M1 vagy M2		X
Egy P2	X	
Egy P2 és egy másik fog P1, P2, P3 vagy P4, illetve M1 vagy M2 hiánya		X
Egy vagy mindkét M3 hiánya	X	

Metszőfog = Incisivus (röviden: I); szemfog = Caninus (röviden: C); előzáfog = Premolar (röviden: P); záfog = Molar (röviden: M).

Egyéb kizáró hibák:

1. Súlyos, a korrekt mozgást megakadályozó végtagszerkezeti hibák
2. Megtört vonalú, rövid szegycsont, emiatt hibás alsó vonal
3. A farok összes szerkezeti hibája (törött, összenőtt, deformált csigolyák)
4. Nagyon rövid felkar, nagyon meredek hátulsó végtagcsöggellések emelkedő farral (a lapocka és a felkar közötti ideális szög körülbelül 90 fok)
5. Nyilvánvaló látáskárosodás, Entropium, Ektropium
6. Örökletes halláskárosodás
7. Epilepsziás rohamok
8. A mozgás szervrendszerének bármintemű, súlyos funkcionális hibája
9. A herék bármintemű rendellenessége, rejtett heréjűség
10. Fekete alapszín jegyek nélkül
11. Fehér alapszín jegyekkel vagy a nélkül, a standardban megállapított szintől való eltérés
12. Túl félénk vagy agresszív magatartás
13. Erős pontyhát
14. Nem a standardnak megfelelő szemszín
15. Nyilvánvaló térdkalácsficam
16. Szőrváltozat keresztezésből származó egyedek

3. melléklet

EMLÉKEZZÜNK A GYŐZTESEKRE! (a perjelet követő szám a nevezett kutyák számát jelzi)

2008.

Könnyített vércsapa: Dantes of Lady Erica standard rövidszőrű tascsó 1/7
Tulajdonos: Hermánné Bedics Rita

2009.

Könnyített vércsapa: Vadvári Fortuna standard rövidszőrű tascsó 1/21
Tulajdonos: Utasi Miklós

Speciális vércsapa: Akácközi Vadász Baka standard szálkás szőrű tascsó ½
Tulajdonos: Farkas András

2010.

Könnyített vércsapa: Vadvári Charlotte, standard rövidszőrű tascsó 1/10
Tulajdonos: Hegedűs András

2011.

Könnyített vércsapa: Sólyomvári Frakk, standard szálkás szőrű tascsó, 1/16
Tulajdonos: Dr. Fábíán Ferenc

2013. I. Hubertusz Kupa

Könnyített vércsapa: Vadvári Hunor, standard rövidszőrű tascsó, 1/25
Tulajdonos: Dobai Sándor

2014.

Speciális vércsapa: Csokolágy Mazsola, standard szálkás szőrű tascsó ½
Tulajdonos: Soós Árpád

Könnyített vércsapa: Alsónyíresi Mihina Barka, standard szálkás szőrű tascsó, 1/21
Tulajdonos: Kálovics Norbert

2015.

Speciális vércsapa: Bácska Réme Miriam, standard rövidszőrű tascsó, 1/1
Tulajdonos: Balogh József

Könnyített vércsapa: Középrigóci Zoé, standard szálkás szőrű tascsó, 1/18
Tulajdonos: Utasi Miklós

2016.

I.

Speciális vércsapa: Idesüss Kvázi, standard szálkás szőrű tascsó, 1/5
Tulajdonos: Protár András

Könnyített vércsapa: Idesüss Kvázi, standard szálkás szőrű tascsó, 1/15
Tulajdonos: Protár András

II.

Speciális vércsapa: Bácska Réme Miriam, standard rövid szőrű tacsó, 1/6
Tulajdonos: Balogh József

Könnyített vércsapa: Palinka Z Dziada Pradziada, standard stálkás szőrű tacsó, 1/11
Tulajdonos: Asztalos Gábor

2017.

Speciális vércsapa: Vadvári Hallali, standard rövidszőrű tacsó, 1/5
Tulajdonos: Dr. Wachter Walter László

Könnyített vércsapa: Középrigóci Wally, standard rövidszőrű tacsó, 1/12
Tulajdonos: Hermánné Bedics Rita

2018.

Speciális vércsapa: Rudzik Z Dziada Pradziada, standard szálkás szőrű tacsó, ¼
Tulajdonos: Asztalos Gábor

Könnyített vércsapa: Bácska Réme Vadvirág, standard rövid szőrű tacsó, 1/16
Tulajdonos: Balogh József

2021.

Speciális vércsapa: Erdészházi Kicsi, standard szálkás szőrű tacsó, 1/7
Tulajdonos: Gáspár Tibor

Könnyített vércsapa: Kaposvölgyi Bátor Pepe, standard szálkás szőrű tacsó, 1/14
Tulajdonos: Zsirai Jenő

2022.

Speciális vércsapa: Kaposvölgyi Bátor Pepe, standard szálkás szőrű tacsó, 1/10
Tulajdonos: Zsirai Jenő

Könnyített vércsapa: Kaposvölgyi Bátor Fanni, standard szálkás szőrű tacsó, 1/10
Tulajdonos: Pálkás Attila

2023.

Speciális vércsapa: Roger M von Schwarenberg hosszú szőrű törpe tacsó
Tulajdonos Tar-Marjai Adél 1/6

Könnyített vércsapa: Reszkess-Kereslek Atád, szálkás szőrű standard tacsó
Tulajdonos Gáspár Tibor

4. melléklet

VAV vizsgaszabályzat

Vadászati Alkalmassági Vizsgák: az Országos Magyar Vadászkamara 2008-ban készült és 2015-ben frissített kiadványa foglalja össze a vadászkutyafajták vadászati alkalmassági vizsgájának követelményeit Magyarországon. Az Országos Magyar Vadászkamara megyei területi szervezetei kötelesek arról gondoskodni, hogy évente az igényeknek megfelelően rendezzenek vadászati alkalmassági vizsgákat, melyeket 60 nappal előbb meg kell hirdetni (rendező szerv neve, vizsga típusa, helye, időpontja, jelentkezési határidő, nevezési díj összege). A vizsgát be kell jelenteni az OMVK kynologiai szakbizottságának is. Vizsgát a megyei területi szervezet illetve tenyésztő szervezet is rendezhet.

A rendező szerv vezető bírót nevez ki, aki jártas a szervezésben, irányításban és kellően tapasztalt, Ő felel a vizsga szabályszerűen történő lebonyolításáért.

A bírókat az OMVK területi szervezete kéri fel, egy időben a kynologiai szakbizottság felé történő jelentéssel.

A bíró nem bírálhat olyan kutyát, melyet Ő képezett ki, saját kutyát nem vezethet a vizsgán. A vizsgán résztvevő kutyáknak azonosíthatónak kell lenniük, a chip szám bevezetésre kerül a VAV igazolványba. Tüzelő szuka csak utolsónak indulhat.

A résztvevő kutyáknak veszettség elleni oltással kell rendelkezniük.

A vizsgán egy vezető legfeljebb két kutyát indíthat. A bírók 2 fős csoportokban dolgoznak, az értékelést, adott osztályzatot ismertetni és indokolni kell.

A bíró a vizsga ideje alatt nem használhat fegyvert.

Az alábbi osztályzatok adhatóak értékelésre:

4 – nagyon jó

3 – jó

2 – megfelelő

1 – kielégítő

0 – nem felelt meg.

Feles osztályzat nem adható. Ha valamelyik feladatra 0 osztályzatot kap a kutya, akkor „nem felelt meg” minősítést kap, a vizsgát gyakorlási céllal folytathatja tovább.

A bírálati lap két példányban készül, egyik példány a vezetőé, másik példány a területi szervezeté. A vezető bíró összesítő lapot is készít a vizsgáról, melyet lejuttat a területi szervezetnek és a kynologiai bizottságnak. Csak a szabályzatban található bírálati lap minták

használhatóak. A bírálati lap alapján készül el a VAV igazolvány.
Óvási lehetőség nincs a vizsgán. A nevezési díj jelenleg 15 000 Ft.

VAV-bíró lehet, aki rendelkezik az alábbiakkal:

- Legalább 5 éves vadászati, vadgazdálkodási gyakorlat
- Érvényes vadászjegy
- Két kutyát eredményesen tanított és vezetett
- Négy alkalommal volt segédbíró
- VAV-bírói vizsgát tett/vagy a MEOESZ vadászkutya/kotorékkutya teljesítménybírója
- A kynologiai szakbizottág továbbképzésein részt vesz

A VAV-bírói vizsgát az OMVK szervezi, tanfolyamot követően. A bírói vizsga elméleti és gyakorlati részből áll.

A tanfolyam anyaga:

- Vadászat, vadgazdálkodás
- Kynologia
- Általános állattenyésztési ismeretek
- Anatómia
- Bíráló és küllemtan
- Bírói metodika és etika
- Szabályzatismeret
- Vadászkutyafajta-ismeret.

Vaddisznós kutyák vadászati alkalmassági vizsgája:

- Kertben: 1– 1,5 hektár kiterjedésű, 1,5 méter magas kerítéssel körbevett, aljnövényzettel dúsan borított erdőterületen kerül megrendezésre. 2 db élő, 40– 80 kg súlyú vaddisznó kerül kihelyezésre a kertbe. A kutyának 10 perc a munkaideje, a vizsgázó kutyák egyenként kerülnek elbírálásra.
- Tényleges vaddisznóhajtáson történhet, ahol a kutya vezetője hajtóként vesz részt. A bíró is a hajtóvonalban halad, munka közben, természetes körülmények között bírálhatja el a kutyát. A kutyának mindkét esetben intenzív, fegyelmezett munkát kell mutatnia, szisztematikusan kell keresnie.

Bírálati szempontok:

- Keresési mód: a kutya lendületesen szakadjon el vezetőjétől, keresése legyen célratoró, akadályt nem ismerő, szisztematikus. A vezetőhöz való visszatérés pontlevonást eredményez. Ha a kutya 5 percen belül nem talál rá a vaddisznóra, ki kell zárni a vizsgából.
- Orrhasználat: a legmelegebb nyomot kell követnie a kutyának, a meleg vackot meg kell különböztetnie az élőtől, ha a meleg vackot tartósan csaholja, a vizsgából ki kell zárni.
- Fogósság és hangadás: a kutya nem mutat félelmet a vaddisznóval szemben, igyekezzen csipkedni, forgatni azt a megtalálást követően.
- Hangadás: a kutyának a megtalált vaddisznót rámenően, folyamatos hangadással ugatnia kell. Ha némán dolgozik, a vizsgából kizárandó.
- Viselkedés lövésre: a lövésfélő kutyát a vizsgából ki kell zárni.
- Viselkedés lőtt vadnál: a kutya nem mutathat ijedtséget, nem baj ha belefog a lőtt vadba, azonban azt ki nem kezdheti.

A vizsga sikeres, ha a megszerezhető összes pontszám 50%– át teljesítette a kutya.

Utánkeresés vadászati alkalmassági vizsga: természetes és mesterséges vércsapán is megrendezhető.

A vizsgából kizárandó az a kutya, amely:

- Nem hívható be, nyakló nem helyezhető fel rá
- Az elfektetés helyét elhagyja 10 méternél nagyobb távolságra
- Lövésfélő
- A csapa iránt nem mutat érdeklődést
- A sebzett vad nyomát kettőnél több alkalommal veszti el
- A megtalált vadat kikezdi.

A vizsgázott kutyák „megfelelt” vagy „nem felet meg” minősítést kapnak, a sikeres vizsga feltétele minimum 90 pont elérése a 240 pontból, a vezetőkmunkára minimum 2– es osztályzat megléte.

Bírálati szempontok:

- A kutya vezetőkre vétele: behívást követően a nyakló felhelyezésre kerül a kutyára, kizárandó az a kutya amely ennek ellenszegül
- Vezetés láb mellett vezetőken: a kutyának bal oldalon kell követnie vezetőjét, igazodva a menet tempójához, az akadályokat ki kell kerülnie, a járásban a vezetőt nem akadályozhatja, a szíj nem akadhat fent.

- Elfektetés szabadon: szabadon vagy rögzített szíjon végezhető el a feladat, ennek megfelelően a szorzó is változik, a szabadon történő elfektetés magasabb értékű. 5 percig kell a kutyának nyugodtan maradnia, a gazda távozását követően, az elfektetés helyét nem hagyhatja el a kutya 10 méternél nagyobb távolságra
- Viselkedés lövésre: az elfektetést követően egy lövés kerül leadásra, melyet a kutyának nyugodtan kell tűrnie, addig ameddig a gazda fel nem szabadítja, helyben kell maradnia
- Előrekerestetés vezetéken: a rálövés helyén vagy a csapa kezdetén kitűzött 20x20 méteres területen kell végrehajtani, a löveket a kutyának jeleznie kell, a rálövés helyének megtalálását a vezető jelzi a bírónak
- Vezetékmunka természetes vércsapán: minimálisan 4 órásnak kell lennie a csapának, a talált sebjeleket a kutyának mutatnia kell, a sebzett nyomát ki kell dolgoznia annak minden szögletével, keresztező nyomra nem térhet el. A kutyának nyugodtan, mélyen tartott orral kell dolgoznia, a fejét csak akkor emelheti fel, ha bokrokon, füveken mutatja a sebjeleket.
A hajszás munka kerülendő.
- Vezetékmunka mesterséges vércsapán: minden kutya részére külön csapa készül, melyek között minimálisan 100 méter távolságot kell hagyni, a csapa hossza 400 méter, vér mennyisége 2 dl, a csapa 2– 6 órás, csapafektető cipővel vagy botra erősített friss lábbal történik, két töréssel, sebággal, a csapa végén lőtt nagyvadat, vagy annak fejét kell elhelyezni
- Viselkedés elejtett vadnál: dermedtre csaholás vagy dermedtre vezetés lehet a szabályzat szerint, melyet előzetesen a vezető jelez a bírónak, a kimúlt vadat a kutya nem kezdheti ki.

Vadászati alkalmassági vizsga kotorékebek részére: 1 éves kort betöltött kutyák vehetnek részt, állandó állatorvosi felügyeletről gondoskodni kell, mű-, és természetes kotorékban is rendezhető, kizárólag vadászható kotoréklakóra (róka, borz, üregi nyúl).

A vizsgából kizárandó:

- Fegyelmetlen kutya, amely a vadászatot zavarja, vagy az engedelmisségi részen nem felel meg
- Hangot nem adó, némán dolgozó kutya
- Lakatlan vagy járt kotorékban megtévesztően csaholó kutya
- Elfekvő viselkedést tanúsító kutya
- Az a kutya, mely a föld alóli elhozást megtagadja.

Sikeres az a vizsga, ahol a kutya a megszerezhető pontszám 50%– át teljesítette.

– Engedelmességi vizsga: a kutyának a kotorék kutyák részére rendezett minden vizsga előtt meg kell ennek felelni– lövésállóság, emberekhez való viszony, idegen kutyához való viszony, lábnál követés szabadon vagy vezetéken, helyben maradás, engedelmesség(behívhatóság)– ezen feladatok alapján ítéli meg a szabályzat az idegrendszer jószágát(megfelelő)vagy gyengeségét(nem felel meg).

Bírálati szempontok:

- Viselkedés lakatlan, jártas, lakott kotoréknál: a kutyának egyértelműen kell jeleznie
- A vad jelzése: a vaddal való találkozást csaholással kell jeleznie a kutyának, ennek bátorságot, határozottságot kell kifejeznie, folyamatosnak kell lennie
- Bátorság: az egész föld alatti munkát kell jellemeznie, de nem lehet a kutya vakmerő, sem előfekvő. Az előfekvő kutyát a vizsgából ki kell zárni. Az előfekvő kutya támadó szándék nélkül, tisztes távolságból, kitartóan csaholja ellenfelét.
- Kitartás, szenvedély: e két jellemző nélkül a kotorékmunka nem hajtható végre eredményesen, a kutya nem csaholhat meggyőződés nélkül, a szenvedély nem hiányozhat belőle, a dúvadat gyűlölnie kell
- Ugrasztás, fogás apporttal: a föld alatti munka végkifejlete, mindkét változat egyenértékű mert a kutya sikeres vadászteljesítményét jelenti, a zsákmány kotorékból való kihozása alapkövetelmény, ennek hiánya kizárást von maga után.

Műkotorékban végzett vizsga esetében kontaktus nem jöhet létre. A vizsgán csak róka alkalmazható (ez ismételten ellentmond az általános részben leírtaknak, miszerint vadászható kotoréklakóra rendezhető vizsga). A rókát minden kutya után cseréni kell, egy vizsgán egy rókára maximum három kutya juthat. Csak egészséges, oltott róka alkalmazható.

A műkotorékpálya szabvány alapján készül, szélessége 18 cm, magassága 20 cm, hosszúsága legalább 25 méter, 3 db 60x60 cm-es katlannal kell rendelkeznie, az első katlan a bejáratnál legalább 4 méterre legyen. A magasságnak és a szélességnek a méretét két– két katlan közötti területen 2–2 cm-rel szűkíteni kell. A kotorékpálya oldala betonból készül, a könyökök éleit le kell tompítani, a pálya tetejét teljes hosszában nyithatónak kell kialakítani, a lehető legkevesebb fény jusson be. A pálya alja döngölt anyagból készül, és 0,5 méter hosszan természetes akadályt kell készíteni homokból, ahol a kutya csak ásással tud továbbhaladni – a szabályzat a homok akadály magasságát nem határozza meg.

Bírálati szempontok:

- Tárgy kihozása: a járatba bármilyen preparátum behelyezése megengedett(őz,– szarvas, vaddisznó,– muflon láb, kitömött nyúlbőr), a kihzára 3 perc áll rendelkezésre, ha a kutya az elhozást megtagadja, kizárandó
- Földakadály elhárítása: a végkatlan előtti föld akadályt kell elhárítania a kutyának, 3 percen belül
- Viselkedés a vadnál: a róka megtalálást csaholással kell jeleznie a kutyának, a hang bátorságot, elszántságot, szenvedélyt fejezzen ki
- Csaholás intenzitása: időtartama 10 perc, a folyamatosság ne szakadjon meg
- Kitartás, szenvedély: öröklött hajlam, hiánya súlyos hiba, a vadat támadnia kell a kutyának.

A szabályzat külön minta bírálati lapot tartalmaz természetes és műkotorék vizsga bírálatához.

5. melléklet

MEOE Szövetség Terrier és Tacskó Vadászkutyás Teljesítménybírói Testület Szabályzata

A Magyar Tacskótenyésztők Egyesülete képességvizsga és munkavizsga-szabályzat tacskók számára dokumentumot a MEOE OE az 5/2009. (01.07.) számú határozatával fogadta el, és életbe léptette 2009. január 7.-én. A határozat egyhangúlag került elfogadásra.

A MEOE Szövetség Terrier és Tacskó Vadászkutyás Teljesítménybírói Testület szabályzata 2019-ben lépett érvénybe, jelenleg is hatályos.

A szabályzat készítésének folyamán összhangba került a már érvényét veszített zöld könyv, az FCI Nemzetközi Kotorék Szekciójának előírásai, a fajtagazda anyaszervezet a Német Tacskóklub és a világszervezet, a Tacskó Világszövetség előírásai és törekvései.

Jelenleg a bírói testület 26 főből áll. A bírói testület minden évben egy alkalommal ülészik, mely egyben továbbképzés is. Az ülés alkalmával értékelésre kerülnek az előző évi rendezvények, összeállításra kerül az éves rendezvénytájtár, a bírálati tapasztalatok alapján a szabályzat felülvizsgálatra és amennyiben szükséges aktualizálásra, kiegészítésre kerül.

Munkavizsgák rendezése: A vizsga rendezési kérelmét minden év november 15.-ig kell beadni a MEOESZ Tacskós és Terrieres Vadászkutya Sportbizottsághoz, a szabályzat mellékletét képező adatlapon (rendező szervezet neve, helyszín, időpont, szakág), a vizsgavezető felelősségi nyilatkozatával együttesen.

Amennyiben természetes vizsga kerül megrendezésre, a kérelem mellé csatolni kell a vadászatra jogosult hozzájárulását. A természetes vizsgát a megrendezés előtt 14nappal kell bejelenteni.

Munkavizsgát rendezhet helyi szervezet (évente 4 alkalommal) és fajtagondozó szervezet (évente 6 alkalommal), törekedni kell az ország földrajzi lefedettségére. Természetes vizsga korlátlanul rendezhető. A nemzetközi vizsga CACIT rendezésére az engedély kérést a MEOESZ terjeszti fel az FCI-hez.

Vizsga rendezésére jogosult szervezetek tacskók esetében:

- Magyar Tacskótenyésztők Egyesülete
- Magyar Tacskósok Országos Egyesülete
- Ebtenyésztők Sárvár Környéki Egyesülete
- Nagyatádi Ebtenyésztők és Sportkutyások Egyesülete
- Vadászkutya Vezetők Egyesülete.

A vizsga bíróit a Teljesítménybírói Testület kéri fel. Képességvizsgán és CACT vizsgán

minimum 2 fő, CACIT vizsgán minimum 3 fő bírói kollektíva szükséges, vezető bíró személye is kijelölésre került, aki a vizsga szabályszerű lebonyolításáért felel. A bírói kollektíva esetlegesen egyet nem értése esetén a vezető bíró döntése a mérvadó. A vezető bíró a vizsgát követően ún. „rendezvény minősítő lapot” tölt ki, melyet a Bírói Testület részére kell elküldeni (a nyomtatvány a szabályzat melléklete).

A vizsgákon a rendező szerv által kijelölt vizsgavezető gondoskodik az adminisztráció lebonyolításáról és annak megfelelőségéről. A vizsgát követően 8 napon belül kell eljuttatni a Bírói Testület részére az összesítő lapot, katalógust. Nemzetközi CACIT vizsgán a vizsgavezető csak bírói vizsgát tett személy lehet.

A vizsgák rendezésénél és sikeres lebonyolításánál nagy szerepe van a segítő személyzetnek, akiknek kellő szakértelemmel és gyakorlattal szükséges rendelkezniük:

- Kotorékmesterek: feladatuk a műkotorék pálya előkészítése, szellőztetése, a dűvad kezelése, cseréje, felügyelete
- Hajtók, segítők: a vaddisznós vizsgánál segítik annak lebonyolítását, a pályára a vizsgázót beengedik és bekísérik, felügyelnek a vaddisznókra, amennyiben kutya levétele, befogása válik szükségessé, abban segítséget nyújtanak
- Vércsapa fektetők: bírói felügyelet és irányítás mellett segédkeznek a vércsapák lefektetésében, jelölésében, elkészítésében, a Magyar Tacsókótenyésztők Egyesülete tanfolyamot is tart, eddig 2 alkalommal került rá sor, 21 fő végzett.

A vizsgákon az állatorvosi felügyeletet biztosítani kötelező. A vizsgapályák mellett a csendet biztosítani kell. A vizsgákon óvási bizottság kerül kijelölésre, melynek tagja a vizsga vezető, vezető bíró és egy bíró személye.

Pontozás: osztályzat minden esetben 0–4-ig adható, sikeres munkavizsga 75 ponttól.

Képességvizsgák: a képességvizsga visszaigazolást nyújt a tacsó öröklött képességeiről és tulajdonságairól, részt vehet rajta minden olyan kutya, mely FCI származási lappal rendelkezik, és a 9 hónapos életkort betöltötte, valamint chippel és érvényes oltásokkal rendelkezik.

- Lövésállóság teszt: szálerdőben 100 méter mozgás után akár pórázon vagy szabadon a kutyaival meg kell állni, ezt követően 2 lövés kerül leadásra, 1 perc különbséggel. A kutya semmilyen félelmet, ijedtséget nem mutathat, a lövés irányába nem törhet ki. A minősítés „megfelelt” vagy „nem felelt meg”. A lövést riasztópisztollyal kell leadni. Munkavizsgára csak olyan kutya bocsájtható, amely rendelkezik lövésállósági teszttel, melyet elegendő egy alkalommal teljesítenie.

– Követés hanggal nyúlcsapán: „spurlaut” teszt, arra szolgál, hogy felmérje az örökletes tulajdonságokat és képességeket, hosszú évek nemzetközi elvárása volt, hogy azt a tesztet teljesíthessék Magyarországon a tacsók . A teszt sík és nyílt terepen kerül megrendezésre, mely megfelelő nyúl populációval rendelkezik. Amennyiben a kutya eredményes vizsgát tett, úgy az egész életére szól; amennyiben sikertelen első alkalommal a vizsga, egy év eltelte után megismételhető. Hajtóvonalat kell kialakítani, melyben a bírók, a kutyák és vezetőik, a segítők haladnak; nagyon fontos hogy a kutya és a vezetője ne lássa a felugró nyulat, ezért a bírók utasítása szerint, a meleg nyomra, a nyúl indulási helyére engedi el a kutyát a vezető. A kutyának azonnal jeleznie kell a rejtekhelyet, és a nyomot hanggal követnie. A bírók több munkát is adhatnak a munka sikeres végrehajtásához, a vegetációt és az időjárást mindig figyelembe kell venni. Egy napon maximum 10 kutya vizsgázhat.

Bírálat:

- Orr (együttható 10): nyomváltoztatás levonással jár, a csapát 200 méteren keresztül kell gyorsan és pontosan követnie a kutyának
- Hang (együttható 9): kívánatos a folyamatos hangadás, a kutya csak akkor adhat hangot ha nyomon van
- Mód és állhatatosság a keresésben (együttható 3): a munkát a kutyának azonnal el kell kezdenie
- Nyombiztonság (együttható 3): a nyomot minimum 200 méteren, legfeljebb 400 méterig kell követnie a kutyának

Minősítések:

III. díj(jó): 47– 68 pont, II. Díj (nagyon jó): 69– 90 pont, I. díj(kitűnő): 91–100 pont.

Munkavizsgák

Minden olyan kutya részt vehet, mely betöltötte az 1 éves kort, rendelkezik FCI származási lappal, chippel és érvényes oltásokkal rendelkezik. Nemzetközi munkavizsgára történő jelentkezéshez 15 hónapot betöltött kor, és nemzetközi kiállításon legalább „nagyon jó” küllemi minősítés szükséges. Lövésállósági teszttel szintén rendelkeznie kell a kutyának, ennek teljesítésére közvetlenül a munkavizsga előtt is van lehetőség.

Természetes munkavizsgák:

- Javasolt, hogy egy kutya életében csak egy ilyen alkalommal tegyen vizsgát
- Csak olyan bíró bírálat, aki rendelkezik érvényes vadászjeggyel, és magyar nemzetiségű

1. Hajtás természetes vadászaton CACT cím kiadásával: A bírók aktív részvételével zajlik a

vizsga, a bírók és a kutyavezetők a hajtósorban haladnak. Elsősorban a vadászat eredményességét és annak biztonságosságát kell szem előtt tartani. Javasolt, hogy 1 bíró csak 1 kutyát bíráljon a hajtás folyamán. A bírálati szempontok megegyeznek a kertbeni szempontokkal (ennek leírásánál kerül részletezésre). Eredményes vizsgát csak olyan kutya tehet, melynek volt találkozása, kontaktusa vaddal a vadászat folyamán. A vizsgára történő jelentkezés feltétele kertbeni vaddisznós vizsga megléte és lövésállósági teszt.

2. Föld alatti vizsga természetes kotorékban CACT cím kiadásával: Vizsga a vadászható dűvad fajokra rendezhető: róka, borz, valamint törpe és kaninchen tacsók részére üregi nyúl vadászati idényében. Adott vizsganapon maximálisan 5 kutya vizsgálható. A vizsgán csak magyar nemzetiségű, vadászjeggyel rendelkező bíró bírálhat. A vizsgára történő jelentkezés feltétele műkotorék vizsga és lövésállóság teszt megléte. Javasolt, hogy a kutya életében csak egy alkalommal tegyen ilyen vizsgát.

A vizsgán szükséges kontroll kutya is, amennyiben a vizsgáló kutya egy várban, kotorékban nem jelez vadat, a kontroll kutyával kell meggyőződni annak valóságáról. Amennyiben a kontroll kutya vadat jelez, a vizsgáló kutya vizsgája sikertelen (adott napon, amennyiben lehetőség van rá, újból vizsgálható, a nevezési díj ismételt befizetésével).

A vizsgából ki kell zárni azt a kutyát, amely:

- Fegyelmetlen, a vadászatot zavarja
- Hangot nem ad, némán dolgozik
- Lakatlan vagy járt kotorékban megtévesztően csahol
- Az elhozást a föld alól megtagadja.

Bírálati szempontok:

- Viselkedés lakatlan, jártas, járt kotoréknál: a kutyának a bejáratnál ellenőriznie kell a kotorék pillanatnyi állapotát, erről egyértelmű jelzést kell adnia – az elhagyott, lakatlan kotoréknál közömbös, a járt kotorékba be kell mennie és azt hangtalanul át kell vizsgálnia, a lakott kotoréknál szinte fékezhetetlen viselkedést kell tanúsítania, „bevágódik”, a megtalált dűvadat csaholja. A kotorékba a kutyának kényszer nélkül kell bemennie. Értékszám 3.
- A vad jelzése (értékszám 3) és hangadás(értékszám 5): a vadat hanggal kell jeleznie, a csaholásnak bátorságot, határozottságot kell kifejeznie és legyen folyamatos.
- Bátorság: értékszáma 3., a kutya nem lehet oktalanul vakmerő, de egész munkáját kell hogy jellemezze a bátorság, az előfekvő munka nem kívánatos.

- Kitartás és szenvedély: értékszáma 6.– a dúvadgyűlölet a kotorékkutyában öröklött tulajdonság, a munka során a szenvedélyben nyilvánul meg, e nélkül és a kitartás nélkül ez a vadászati mód eredménytelen.
- Ugrasztás vagy fogás apporttal: értékszám 6., ez a föld alatti munka végkifejlete, cél a vad kiűzése a kotorékból, vagy lefojtása és kihozása.

A vizsgák sikerességét és eredményességét nagyban segíti a jeladó használata, természetesen emellett a hallgatóság elengedhetetlen és szükséges, mely kellő gyakorlat nélkül nem kivitelezhető. Az akna ásása, a járat áttörése, a gyökerek elvágása, a talaj minőségének megítélése szintén gyakorlatot és felelősséget kíván, a vizsgáló kutya épsége nem veszélyeztethető. Állatorvosi felügyelet, elsősegélycsomag elengedhetetlen a vizsgán.

Mesterséges munkavizsgák

1. Vízi munka: a tacsókó alkalmasak a lőtt szárnyasvad mély vízből történő kihozására, a kutyának bizonyítania kell a vízbe menési készségét és az apportkészségéről is bizonyosságot kell adnia, a vízbe félelem nélkül kell bemennie és a lőtt vadat a partra hoznia, hogy a gazda száraz lábbal vehesse át. Önálló vizsgaként nem rendezhető, munka osztályba történő indulásra nem jogosít. Külföldön önállóan rendezik, javasolt ennek bevezetése itthon is.

Bírálata:

- Vízbe menési készség, értékszáma 5.
- Apportírozás, értékszáma 3.

2. Műkotorék vizsga CACT cím kiadásával: a részfeladatok elvégzéséhez szintidő van rendelve, a vizsga során az élő dúvad és a kutya között kontaktus nem jöhet létre. Egy adott napon maximum 20 kutya vizsgálható.

A dúvad lehet róka és borz, melyet veszettség ellen immunizálni kell, chippel azonosíthatónak kell lenniük, csak engedéllyel tarthatóak.

A kotorékpálya lehet fix vagy mobil, a méretei szabványosak: a járatok szélessége 18 cm, a magassága 20 cm, minimális pályahossz 25 méter, 2 töréssel. 3 katlant kell kialakítani, melyek méretei 60x60x20 cm. A pálya minden ponton nyitható kell hogy legyen. Az első egyenes szakaszban 4–5 méter hosszú folyosót kell kialakítani a húzáshoz.

A vizsga két részből áll:

- Viselkedés a vad előtt és akadály elhárítása

– Lőtt dűvad apportírozása a járatból.

Az első fázis teljesítésére a kutyának 10 perc áll a rendelkezésére, melyből az akadály elhárítása 3 perc. A kutyának lendületesen kell a pályába bújnia, abba önszántából kell bemennie. Ha a kutya 1 percen belül nem búj, akkor a vizsgából ki kell zárni. Ha a 10 perces munka során elhagyta a járatot 3 alkalommal, akkor ezt a fázist nem teljesítette. Az akadály a végkatlan előtt 0,5–1 méterre készül, 50 cm hosszúságú, 10–12 cm magasságban feltöltésre kerül homokkal vagy sóderral. A dűvad a végkatlanba van zárva, az első hangadás számít a mérésnél.

A második fázisban lőtt dűvadat kell a kutyának kihúznia a járatból, melyre 3 perc áll rendelkezésre. Ha a kutya nem mozdította meg a lőtt vadat, vagy az elhozást megtagadta, akkor ezt a fázist nem teljesítette. Ha a járatból többször kifordul, az pontlevonással jár.

Bírálat:

- Szenvedély, hang, értékszám: 9
- Apport: értékszám 5
- Viselkedés a bejáratnál: értékszám 3
- Akadály elhárítása: értékszám 8

I. díj: 79 ponttól, II. díj: 67 ponttól, III. díj 47 ponttól.

3. Vaddisznóhajtás kiképző kertben CACT cím kiadásával: a vizsga célja a tacsó rátermettségének bizonyítása, sokoldalúságának népszerűsítése. A vizsga terület 1–1,5 ha kiterjedésű, 1,5 méter magas drótkerítéssel bekerített, aljnövényzettel dúsan borított erdőterület, változatos domborzati viszonyokkal.

A vizsgázó kutyák 1 vagy 2 élő vaddisznóval dolgoznak, melyek súlya 40–100 kg között van, tartalék disznót is kell biztosítani. A kutyák egyenként dolgoznak, a pályán egyszerre csak egy kutya dolgozhat. A vizsgázó csak a leskosárig jöhet, onnan indítja el a kutyáját. A kutya biztatása nem tiltott, de nem kívánatos. A munkaidő 10 perc, a munkavizsgából kizáró ok érdeklődés hiánya vagy féltékenység.

Bírálat:

- Keresési módor: értékszám 6., a kutyának lendületesen, céltudatosan el kell szakadnia a

vezetőjétől, a pálya területét szisztematikusan le kell keresnie, a keresés legyen gyors, célratörő, akadályt nem ismerő. Ha a kutya 5 percen belül nem indul el keresni, vagy 10 percig nem talál disznóra, kizárandó. A vezetőhöz való maximum kétszeri visszatérés nem eredményez pontlevonást keresés közben. A behívhatóság előnyt jelent. Ha a kutya vadat talált, és visszatér a vezetőjéhez, az pontlevonással jár.

– Orrhasználat: értékszám 3., a kutyának a legmelegebb nyomot kell követnie, ha szelet kap a disznóról, azt egyértelműen jeleznie kell, ha a vad elszakad a kutyától, azt a friss nyomon a kutyának követnie kell, a meleg vackot meg kell tudnia különböztetnie az elő disznótól, amelyik kutya a meleg vackot csaholja, 2– nél jobb osztályzatot nem kaphat

– Bátorság, kitartás: értékszám 8., a kutya a vaddisznóval szemben nem mutathat félelmet, megtalálása után igyekezzen egy helyben tartani, forgatni, ha a disznó megáll a sűrűben, azt hanggal folyamatosan jelezze, a munka ideje alatt legyen folyamatosan aktív a kutyaafajta

– Hangadás: értékszám 8., a kutya a megtalált disznót állandóan csaholja, jelezze, kitartó legyen a hangadása.

Kiváló I. díj: 94 ponttól, Jó II. díj: 68 ponttól, Megfelelő III. díj 47 ponttól.

4. Erdei kajtatás vizsga CACT cím kiadásával: legalább 1 hektár nagyságú területen, dús vadállományú erdőben, sűrű aljnövényzetben rendezhető, ahol üregi nyúl nem fordul elő.

A vezető helyből küldheti be a kutyáját az erdőbe, vagy elfekteti és kézzel küldi be, a vezető az erdőbe nem léphet be. A bírók, segítők és puskások körülállják a zárványt, a kutyának át kell kutatnia a bokrokat, szorgalmasan kell keresnie, ha vadat talál azt ki kell ugratnia a zárványból. Ha a kutya vadat nem talál, másik kutyát kell küldeni a területre, ha a 2. kutya sem talál, akkor új terület adandó, ha a 2. kutya talál, akkor az 1. kutya 0 pontot kap. Ha a kutya 1 órán belül nem tér vissza a vezetőjéhez, a vizsgából kizárandó. Munkaidő 10 perc.

Bírálandó:

– Kajtatás módja, a terep felkutatása, értékszám 8

– Az ugratásra irányuló akarat, kitartás, értékeszám 6

– Valamilyen vad tényleges ugratása, értékszám 5

Ha a kutya hangadás nélkül ugrat, ki kell zárni a vizsgából

– Engedelmisség: magatartás, tárgyörzés és lövésállóság, mozdulatlanság hajtás közben – pórázon vagy szabadon bemutatva, értékszám ettől függően 1 illetve 2 értékű, a végrehajtás

megegyezik az InterVGP-nél leírtakkal.

I. díj: 100–75 pont, II. díj: 74–60 pont, III. díj: 59–44 pont.

5. Vércsapa vizsga CACT cím kiadásával: minden nagyvad vadász számára fontos, hogy a sebzett nagyvadat a kutya megtalálja, a vizsga célja a tacsó ezen képességének bemutatása. A vizsga erdőben rendezhető, mely világos szálerdő, megfelelő nagyvadállománnyal, változatos aljnövényzettel. A csapák között legalább 150 méter távolságot kell hagyni. A csapa utolsó szakasza olyan helyen legyen, ahol jól megfigyelhető a kutya viselkedése a tetemhez való közelítéskor.

A vad: őz, szarvas, vaddisznó egész teste, csülökkel, fejjel, zsigerelve, a csapakészítéshez használt vérrel jól meg kell öntözni. Fantom is készíthető (nyúzott bőr szalmával kitömve és összevarrva) – gyakorlatban nem használjuk.

A vér: őz, szarvas, vaddisznó vére, a tartósításhoz konyhasó használható fel vagy nátrium-citrát (gyakorlatban nem használjuk). Csapánként negyed liter a felhasználható mennyiség. Ha vad vére nem áll rendelkezésre, akkor friss marhavér használható.

Csapafektetési eljárások:

- Botra 5 cmx2 cm nagyságú szivacsot rögzítünk, és a vért egy edényből, kicsepegtetés után vesszük fel vele, majd a talajt és a fedő növényzetet a csapa vonalán megvérezzük
- A vért átlátszó műanyag flakomból csepegtetjük (a gyakorlatban ez a használatos).

A csapák nyomvonalát célszerű előre kijelölni, GPS-szel kimérni és rögzíteni a nyomvonalat, a kiindulás és az érkezés helyét számmal kell jelölni. A csapa fektetéshez csapacipőt, vagy csülkös vad botra erősített lábát használjuk. A csapa fektetését, a segítők munkáját bíró irányítja minden esetben. A csapák kidolgozására 1 óra áll rendelkezésre a vizsgázónak.

Vércsapa vizsgák változatai:

- Speciális: csapa hossza 1000–1200 méter, 3 töréssel, minimum 12, maximum 24 órás lehet
- Könnyített: csapa hossza 400 méter, 2 töréssel, 2–4 órás,
- Bírói kíséret nélküli, úgynevezett csapajeles: a csapa hossza legalább 600 méter, 2 db lehetőleg derékszögű töréssel, 6–10 órás; az indításnál és az érkezésnél van bíró jelen, a munkát nem kíséri, a vizsgázónak a 4 db kihelyezett csapajelből a sikeres vizsgához sorrendben 3 db-ot kell behoznia.

Az első csapajel a kiindulási ponttól 60–80 méterre, a második és a harmadik csapajel egyenes szakaszon, az utolsó pedig a tetemnél kerül elhelyezésre.

A csapamunka lehet:

- Tiszta vezetékmunka: a kutya vezetőszáron dolgozik végig a munka folyamán
- Dermedtre csaholás: a csapa kétharmad részétől hajszára küldik, a vadat önállóan keresi meg, a megtalált vadat csaholással jelzi, amíg gazdája oda nem ér.
- Dermedthez vezetés: a csapa háromnegyedétől hajszára megy a kutya, önállóan kell megtalálnia a dermedt vadat, majd vissza kell térnie a vezetőjéhez, magatartásával jeleznie kell, hogy megtalálta a vadat, gazdáját el kell vezetnie a vadhoz

Ha a kutya háromszor letér a csapáról, attól 75 méterre letért, vissza kell hívni, ha a csapát háromszor elvesztette, ki kell zárni a vizsgából. A vizsga hóban nem rendezhető, tartós esőzés esetén elhalasztása javasolt.

Bírálat:

- Munka a vércsapán: értékszám 10
- Biztonság: értékszám 8
- Akarat, kitartás: értékszám 7

I. díj: 85 ponttól, II. díj: 75 ponttól, III. díj: 50 ponttól.

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréseről és eredetiségéről

A hallgató neve: Hermánné Bedics Rita
A Hallgató Neptun kódja: WVCOFI
A dolgozat címe: A tacskozó munkateljesítményének bírálata
A megjelenés éve: 2024.
A konzulens intézetének neve: MATE
A konzulens tanszékének a neve: kynologus szakmérnöki képzés

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: Sárvár, 2024. év április hó 16.

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

NYILATKOZAT

Hermánné Bedics Rita (Neptun azonosítója: WVCOFI) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védeésre **javaslom** / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: 2024 év április hónap 21 nap

belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.